

Camilla bor på en ö

Upptäckt från
1600-talet

Giftermål på
teckenspråk

**Svitlanas
danskarriär**

Teckenspråk och folkbildning hand i hand

Alla människor är olika, som tur är! Världen skulle se mycket annorlunda ut om ALLA var stöpta i samma form. I vår del av världen finns det utrymme för mångfald, kulturer, språk samt att få vara och göra olika val. Alla väljer olika utifrån erfarenheter, värderingar, förutsättningar och ideologi. Vår unika folkbildning har gett en stor mängd av möjligheter för döva, både som individer och grupper, att bilda sig genom självbestämmande och egna val. Dövrörelsen har förverkligat flera verksamheter som idag är etablerade. Film-, video- och TV-produktion, professionell teater och scenkonst, teckenspråkstolkar (både döva och hörande) är bara några exempel. Den fria och frivilliga folkbildningen har varit och är fortfarande en viktig port för många döva att komma ut och ta plats i samhället. Detta är möjligt tack vare att det svenska teckenspråket går hand i hand med folkbildningen – då, nu och i framtiden.

Den pågående statliga utredningen *Styrning och uppföljning av folkbildningen – vägval inför framtiden* ska se om det finns behov av att ändra målen för folkbildningspolitiken och se över styrningsmodellen för stödet till folkhögskolor och studieförbund. Ännu viktigare är att regeringen vill öka kunskapen om folkhögskolor och studieförbund för samhället idag och i framtiden. Våra dövföreningar äger tillsammans Västankviks folkhögskola som styr och bedriver sin unika verksamhet utifrån dövkultur, teckenspråk, gemensamma värderingar och förutsättningar samt erfarenheter och kunskaper. Det är ett ytterst värdefullt och viktigt bidrag till vårt öppna samhälle! Vi välkomnar den ökade kunskapen om folkbildningens betydelse genom tydliga uppföljningar, kontroller och granskningar för att vår del av folkbildningen ska synliggöras mer och fortsätta bidra med kunskap och förståelse till samhället. Men den ökade kunskapen måste också omfamna att folkbildning för döva förutsätter verksamheter på teckenspråkets och döva villkor för att möjliggöra självbestämmande och fri bildning för döva.

Åsa Henningsson
Förbundsordförande SDR

Innehåll

I korthet	4
Dövkompetens	6
Bli vigd på teckenspråk	8
Döva besteg Mount Everest	9
Teckenbro i EU-projekt	10
Luna blev kvar i Barcelona	12
Svitlana, pensionerad dansare	14
Camilla är bosatt på en ö	16
Historien om pigan Britta	18
Matematik i hjärnan	20
Sommarkryss	22
Förbundsnytt	24
Seniornytt	27
Ungdomsnytt	28
Krönika: Theresa Rönnholm	30

NR 3:2023

SDR/DÖVAS TIDNING
Rissneleden 138, 7 tr.
174 57 Sundbyberg

SDR Förbundsordförande
asa.henningsson@sdr.org
073-508 69 30 (sms)

Kommunikatör
jenny.ek@sdr.org
076-315 06 55 (sms)

Bli medlem
medlem@sdr.org

Stöd oss: insamling.sdr.org
givarservice@sdr.org

Webbshop: handla.sdr.org

Västankviks folkhögskola
info@vastankviksfhs.se
vastankviksfhs.se

DÖVAS TIDNING

Redaktör och ansvarig utgivare
Niclas Martinsson
niclas.martinsson@dovastidning.se

Reporter
Olivia Renner Balkstam
olivia.r.balkstam@dovastidning.se

Form: Formligen.se
Layout: Linda Stål och Olivia R. Balkstam
Korrektur: Helena Fremnell
Omslagsfoto: Olivia R. Balkstam

PRENUMERATION

5 nummer per år 325 kr
mejla: medlem@sdr.org

Utebliven tidning
medlem@sdr.org

ANNONSER
annons@dovastidning.se

Upplaga: 2600 ex
Tryck: Risbergs, juni 2023
ISSN 1402-1978

Dövas Tidning är en Svanen-
märkt tryckprodukt.

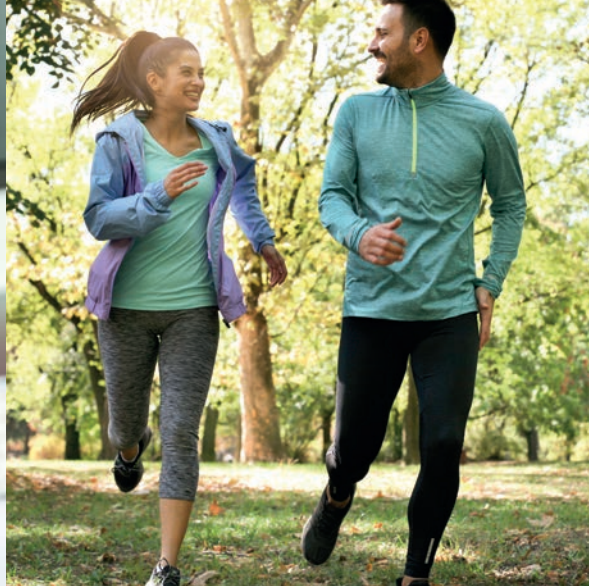
Utgivningsplan 2023

Nr 1: 23 februari
Nr 2: 4 maj
Nr 3: 22 juni
Nr 4: 21 september
Nr 5: 30 november

dovastidning.se

Med TERA kan du också ha vanliga bild- eller texttelefonsamtal och/eller välja att kombinera video med autotext och talsyntes. Detta om motparten äger en bildtelefon (även genom anhöriglicens) eller att ni kommunicerar via en tolktjänst.

TERA är din allt-i-ett-lösning

TERA har många inbyggda funktioner, det går därför att välja hur samtalet ska gå till. Ring och ta emot vanliga telefonsamtal med TERAs autotextning (tal till text). Tala med motparten själv eller använd TERAs talsyntes (text till tal). TERA fungerar även som en bild- och texttelefon. På så sätt kan du hålla kontakt med döva och andra teckenspråkiga och/eller använda förmedlingstjänsterna för bild- och texttelefon.

Användarcitat från flera TERA-användare:

”Nu kan jag äntligen använda telefon som hörande gör.”

”Fastighetsvärden ringde mig. När han förstått att jag använder elektronisk röst gick det snabbt att boka en tid för att ses.”

”Jag kör ut paket. Före TERA fick jag SMS:a chefen varje gång jag skulle lämna ett paket till någon. Nu kan jag själv ringa direkt till mottagaren.”

”TERA gjorde att jag vågade starta eget företag. Det är viktigt att vara nåbar på telefon.”

”Det var tågstopp. Jag använde funktionen TERA-Local för att förstå varför. Det var bra eftersom många hörande inte är bekväma med att skriva på lappar.”

Så här kan ett telefonsamtal se ut med TERA när en döv person som inte talar det svenska språket ringer till en hörande person som inte har bildtelefon. Både autotext och talsyntes är aktiverat.

T-Meetings produkter

Hjälpmedel för telefoni:

- TERA - Multimodal (iOS och iPadOS)
- TM-Bild och texttelefoni (iOS, iPadOS, Android, PC och Mac)
- TM-Alert

T-Meeting har lösningar för teckenspråkstolkning, skrivtolkning och språktolkning - allt i ett. Vi täcker in hela området: Enskild tolk, tolkcentral och tolkföretag var för sig eller i samarbete. Ett exempel är vår lösning ”Ring Direkt” som idag är en norsk nationell tjänst.

Våra produkter använder Totalkonversation, uppfyller MDR-Medicintekniska direktivet och GDPR.

Hur skaffar jag T-Meetings produkter?

Regionen har i uppdrag att erbjuda hjälpmedel om du behöver det för att klara din vardag. Vänd dig till Alternativ telefoni, Hörcentral eller Habilitering. Olika regioner har olika regler. Behöver du hjälpmedel i arbetet? Ansök genom Arbetsförmedlingen eller Försäkringskassan. Kontakta oss om du behöver vägledning!

T-MEETING
Vi gör det möjligt!

43%

Så stor är andelen behöriga lärare i skolformen specialskola. Motsvarande siffra för grundskolan är 70,8% och för anpassad grundskola 12,3%. Källa: Skolverket

■ PRIS TILL DVKF

Dövas Kvinnoförening i Stockholm har tagit emot årets solidaritetspris av Svenska Afghanistankommittén, rapporterar SVT Nyheter. "Fantastiskt att vi fått det här Solidaritetspriset så vi lyfter teckenspråket för döva kvinnor och flickor i Afghanistan", sa Eva Hovergren, ordförande för DVKF, i sitt tacktal.

■ ÅRETS TECKEN

Årets tecken 2023 blev "hybridmöte". Så här skriver Språkrådet på sin hemsida om årets val av tecken: "Det har inkommit många bra nomineringsförslag som sammanfattar det föregående året på ett bra sätt. Det tecken som valdes till årets tecken är 'hybridmöte'. Tecknet beskriver ett fenomen som blivit vanligt efter pandemin, nämligen möten där vissa personer deltar fysiskt och vissa personer deltar via videolänk. Språkrådet har utsett årets tecken sedan 2020.

Foto: Shutterstock

■ BESPARINGAR PÅVERKAR DÖVPSYKIATRIN I VÄST

Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg har föreslagit flera olika sparåtgärder inom vuxenpsykiatri under 2023, rapporterar SVT Nyheter. Det skulle innebära att den psykiatriska mottagningen för döva och hörselskadade som har hela Västra Götaland som upptagningsområde får förändrat uppdrag, och att mottagningens personal istället skulle fungera som konsulter till den ordinarie psykiatri. Västra Götalands Dövas Länsförbund och SDR har gemensamt försökt stoppa förändringen, och fått gehör. Mottagningen blir kvar men flyttas, i dagsläget oklart vart.

■ IGOR SAPEGA PÅ NETFLIX

Den framgångsrike svenske hörselskadade kocken Igor Sapega kommer snart att få visa upp sin matlagning i tv-programmet Five Star Kitchen: Britain's Next Great Chef, enligt ett inlägg på hans officiella Instagram-konto. Igor Sapega är uppvuxen i södra Sverige och bor sedan 2019 i London i Storbritannien. Programmet Five Star Kitchen: Britain's Next Great Chef går ut på att talangfulla kockar med en lovande framtid får tävla mot varandra, enligt Channel 4:s hemsida. Programmet kommer till att börja med att visas på Channel 4 i Storbritannien, och snart även på Netflix i alla länder.

■ REBECCA DRAMMEH FICK STIPENDIUM

Stockholms stad har delat ut ett kulturstipendium till den döva skådespelerskan Rebecca Drammeh. Stockholms stad delar ut kulturstipendium årligen inom kategorierna bildkonst, konsthantverk, fotografi, illustration, film, musik, dans, teater/mim, musikedramatik och litteratur. Så här skriver de på sin hemsida: "Rebecca Drammeh tillför en sällan skådad dimension inom scenkonsten för såväl döv som hörande publik. Hennes gestaltning på svenskt teckenspråk förstärker scennärvaron och både det kroppsliga uttrycket och det utsagda blir tydligare".

■ NY KYRKOHANDBOK

Svenska kyrkan har tagit fram en kyrkohandbok på svenskt teckenspråk. Den redogör för hur församlingarna kan arbeta vid bland annat dop, vigsel och begravning. "Översättningen är i första hand tänkt för präster och diakoner som arbetar i sammanhang där teckenspråk är det främsta språket" skriver Svenska kyrkan i ett pressmeddelande. Den teckenspråkiga kyrkohandboken togs i bruk den 28 maj 2023. Det firades med en högtidlig gudstjänst i Uppsala domkyrka där ärkebiskop Martin Modéus medverkade.

■ NY GENERALDIREKTÖR

Regeringen har utsett Specialpedagogiska skolmyndighetens nya generaldirektör. Hon heter Aurora Lindberg och tillträdde 1 juni 2023. Hon kommer närmast från uppdraget som verksamhetsområdeschef för kunskapsutveckling på myndigheten. Tidigare har Aurora Lindberg bland annat arbetat som direktör för Kommunförbundet Västernorrland och som chef för strategisk utveckling i Umeå kommun, rapporterar SPSM genom ett pressmeddelande i Via TT. Hon kommer att leda myndigheten från huvudkontoret i Härnösand.

Nu längtar jag efter att ta myndigheten till nästa nivå och jag vet att jag gör det med kompetenta medarbetare.

Aurora Lindberg i pressmeddelandet i Via TT

■ TRE FRÅGOR TILL SOFIA ISARI

Foto: European Union of the Deaf

Sverige är ordförande i Europeiska Unionens råd våren 2023 och i samband med detta var SDR värdar för European Union of the Deaf (EUD) och deras General Assembly (årsmöte). Den 24-27 maj fanns alla deltagare på plats i Upplands Väsby utanför Stockholm. DT har fått en pratstund med Sofia Isari, president för EUD.

Hur skulle du summera helgen?

– Helgen i Stockholm var sannerligen anmärkningsvärd. Generalförsamlingen var en riktig succé, och det är också tack vare SDR som varit ett stöd och organiserat det otroligt bra. Evenemanget förde samman ett mångfaldigt och engagerat dövsamhälle och bidrog till en känsla av sammanhållning och handlingskraft. Det blev ett tillfälle att ha fruktsamma diskussioner, nätverka och samarbeta. Dessutom gav underhållningen som Riksteatern Crea och stand up-komikern Florian Tirnovan stod för det hela en guldkant. Det blev en minnesvärd upplevelse för alla som deltog.

Diskuterades några extra intressanta ämnen under generalförsamlingen?

– Under generalförsamlingen

diskuterades flera extra intressanta ämnen. Det var grundliga diskussioner om EUD:s framtid och hur den kan tjäna sina medlemmar på ett ännu bättre sätt. Det lades fram motioner som gick igenom tydligt, vilket gjorde det möjligt att fatta välgrundade beslut. Det var en berikande upplevelse att se hängivenheten och passionen hos deltagarna i att forma framtiden för EUD.

Var det första gången du besökte Sverige? Vad är dina tankar om vårt land?

– EUD har besökt Sverige ett flertal gånger, och det har alltid gjort ett bestående intryck. Ert lands engagemang kring inkludering och tillgänglighet är berömvärd. Det varma mottagandet och stödet från SDR och dövsamhället gjorde det senaste besöket ännu mer minnesvärt. Den vackra staden Stockholm, med sin rika historia och livfulla kultur, fungerade som en fantastisk bakgrund för generalförsamlingen. Sveriges satsningar kring att främja jämställdhet och inkludering är en inspiration för oss alla.

Text: Olivia Renner Balkstam

Ingen fråga är för stor eller liten. Vi finns här om du behöver någon att prata med.

Vi tar emot chatt- eller videosamtal måndagar 11.00-13.00 och torsdagar 19.00-21.00.

Övrig tid bokas hos stod@nationellkvinnojour.se
Vi har tystnadsplikt.

NATIONELL KVINNOJOUR
OCH STÖD PÅ TECKENSPRÅK
www.nkjt.se

NU SÖKER VI VOLONTÄRER TILL VÅR DIGITALA JOUR!

Hjälp oss i vårt viktiga arbete med att hålla den digitala jouren öppen.
Anmäl dig till utbildning för volontärer!

nkjt.se/bli-volontar/

25 kronor / 100 kronor

Genom att **bli medlem** stödjer du oss inte bara ekonomiskt. Du bidrar också till att ge skydd och stöd till våldsutsatta kvinnor och deras barn, samt hjälper oss att förbättra deras villkor.

nkjt.se/bli-medlem/

DT undersöker:

Ses dövkompetens som en kompetens?

I januari meddelades det att Manillaskolan hade fått en döv biträdande rektor. I april rapporterade SVT Nyhetstecken att hon fått sluta på grund av ekonomiska skäl. Det stämmer – men ytterligare en parallell situation utspelade sig bakom kulisserna.

Den döva kvinnan har sedan tidigare en lärarexamen och erfarenhet av att undervisa på Manillaskolan, men också av att ha en chefsroll. När hon ansökte till tjänsten som biträdande rektor på Manillaskolan var hon inte ett nytt ansikte för dem. Det slogs fast att hon fått tjänsten i november och i januari påbörjades hennes tjänstgöring. Hennes anställning var till att börja med endast en provanställning. Tre månader senare kom information om att hon hade fått sluta då Manillaskolan inte hade tillräckligt med pengar, och därför fick alla på skolan som hade en provanställning gå. Den som läser denna artikel kanske funderar över att vi inte nämner den döva biträdande rektorn vid namn. Det är inte hemligt vem hon är och hon går inte under källskydd. Anledningen är att vi inte ser någon anledning att nämna henne vid namn. Det är inte hon som står i fokus i denna artikel, utan frågan huruvida dövkompetens faktiskt ses som en kompetens. Vad menar vi? Svaret finns längre fram i reportaget.

Om du tycker att någon felaktigt fått en tjänst på en myndighet har du rätt att överklaga inom tre veckor från att beslutet blivit offentliggjort. Det behöver då angå dig och beslutet ska ha gått dig emot. Ansökan ska skickas in skriftligen till Kammarkollegiet och sedan tar det vanligtvis tre till sex månader innan

ärendet är avgjort. Detta var vad som hände Manillaskolan och den döva biträdande rektorn. En överklagan till att hon fått tjänsten kom in från en annan sökande till samma tjänst då hon ansåg sig uppfylla alla krav men ändå inte blivit kallad till intervju. Att ett överklagande kommer in är inget ovanligt utan något som ibland sker när myndigheter gör rekryteringar.

I Kammarkollegiets beslut har både den klagande och SPSM fått lägga fram anföranden. I SPSMs anförande menar man att man tittat på både kompetens och personlig lämplighet. De har tittat på den döva biträdande rektorns kompetenser, samarbetsförmåga och meriter och utefter det bedömt att hon är rätt person för tjänsten. De lyfte dock inte fram att hon har egen erfarenhet av att vara döv eller att hon är primärt teckenspråkig. I SPSMs språkplan står det att "att skolan strävar efter att eleverna möter en jämn fördelning mellan personal som är primärt teckenspråkig och personal som är primärt talspråkig".

Kammarkollegiets nämnd gav den klagande kvinnan rätt. De anser att hon borde blivit kallad till intervju. Dövas Tidning har här ingen möjlighet att ta ställning till vem som gjort rätt eller fel. Det är en rättighet att överklaga myndigheters anställningar. I slutändan fick den döva biträdande rektorn gå med anledning av

ekonomin och då hon var provanställd.

Här ser vi en annan vinkel – varför lyfts inte det fram i SPSMs anförande att hon själv är teckenspråkig döv och besitter dövkompetens som en merit? SPSM strävar efter att ha en blandning av anställda som har svenskt teckenspråk respektive svenska som förstaspråk i specialskolan så de kan vara goda språkliga förebilder för eleverna. Frågan är om det är möjligt att lyfta fram dövkompetens som en merit genom att hänvisa till att det ska finnas goda språkliga förebilder även i skolledningen? När Dövas Tidning hittar annonsen till tjänsten som skickades ut i september står det ingenting om att det är meriterande av att ha egen erfarenhet att vara döv eller primärt teckenspråkig. Går det i linje med språkplanen?

Dövas Tidning har kontaktat Manillaskolan för en kommentar. Dessa är frågorna vi ställde:

1. Hur ser ni på att eleverna fick en döv förebild i form av biträdande rektor?
2. Varför lyfter ni inte fram dövkompetens i ert anförande?

I er språkplan står det att "att skolan strävar efter att eleverna möter en jämn fördelning mellan personal som är primärt teckenspråkig och personal som är primärt talspråkig"

Svar från Torun Persson, rektor på Manillaskolan:

– Jag tycker att vi har lyft dövkompetens hos den sökande som fick jobbet i yttrandet, men kanske med andra ord. Vår poäng i våra yttranden har ju varit att vi har sett den sökande som fick jobbet som mest meriterad och lämpad, och i det ingår förstås att besitta all erfarenhet och kompetens som vi tryckt på i kravprofilen. Vi valde att anställa en döv medarbetare som vi bedömde bäst motsvara våra krav, och argumenterade i våra yttranden för att få rätt i vårt val. Jag kan inte se att några andra argument till SÖN skulle förändra något i sak i det här ärendet

– Det är förstås viktigt för oss att eleverna får förebilder som de kan identifiera sig med. Vi har döva och hörande elever, samt elever med hörsel- och synnedsättning, med behov av teckenspråk för sin kommunikation. De behöver alla förebilder och vi arbetar medvetet med att synliggöra unga och vuxna förebilder, bland annat i samband med vårt arbete kring studie- och yrkesvägledning som löper genom hela skoltiden. Vi håller med om att en döv person i skolledningen skulle vara en värdefull förebild. Vi är väldigt ledsna att den ekonomiska situationen har tvingat oss att dra ner på antalet skolledare på skolan just nu, och vi hoppas att det blir tillfällen längre fram för oss att åter rekrytera en kunnig och kompetent skolledare som kan vara en god förebild för våra elever. Kompetens och lämplighet hos de sökande för det uppdrag man söker är viktigast när vi rekryterar.

– Vi formulerar våra kravprofiler i annonser tillsammans med bl.a. HR, fackliga representanter och rekryteringsstöd. Det är viktigt både av juridiska skäl och för att vi ska kunna rekrytera de allra bästa och mest lämpade medarbetarna, som kan bidra till vår verksamhet på bästa sätt. I kravprofilen till den här tjänsten framgår att vi söker en person med bl a god kommunikation på teckenspråk och med erfarenhet av att arbeta med döva elever, utöver övriga meriter. Att formulera en kravprofil som enbart vänder sig till döva sökande skulle begränsa urvalet och potentiella sökande och därmed vår möjlighet att rekrytera den mest lämpade medarbetaren utifrån många perspektiv, som kan göra det bästa jobbet för vår skola och våra elever.

– I språkplanen framgår som du hänvisar till att vi ska sträva efter en jämn

fördelning mellan personal som är primärt teckenspråkig och primärt talspråkig. Vi har idag 72% medarbetare som är primärt teckenspråkiga i vår verksamhet, och 94% av våra medarbetare kommunicerar på teckenspråk med elever och kollegor.

Dövas Tidning har också ställt följande fråga till SPSM:

Vi undrar varför ni trots det som står i språkplanen inte skriver i era annonser att det är meriterande att vara primärt teckenspråkig, eller att ha egen erfarenhet av att vara döv eller hörselskadad? Det är ändå en minoritet som är primärt teckenspråkiga (i samhället).

Så här säger Sabina Islamovic, verksamhetsområdeschef Specialskola på SPSM:

– Vi är en skola med en statlig huvudman. Det innebär att vi behöver förhålla oss till det som står i skollagen och de behörighetsförordningar som finns där. Som statlig myndighet har man också krav på sig att beakta det som kallas ”förtjänst och skicklighet” när man anställer, det vill säga att en sökandes kvalifikationer och erfarenhet ska spela stor roll.

– Samtidigt är det oerhört viktigt för oss att man har hög teckenspråkig kompetens om man ska kunna arbeta i våra tvåspråkiga specialskolor, så att man kan skapa goda förutsättningar för utbildning för våra elever. I rekryteringsannonserna till specialskolorna tar vi upp det tydligt men det kan formuleras på olika sätt. Det kan till exempel stå att det är meriterande eller en kvalifikation att man kan teckenspråk och är beredd på kompetensutveckling i svenskt teckenspråk. När vi går igenom ansökningar vi får in till våra tjänster är vi angelägna om att kalla de sökande som är teckenspråkiga, under förutsättning att de har rätt kunskap för uppdraget.

Ni skriver att en sökandes kvalifikationer och erfarenhet ska spela stor roll och att behärska teckenspråk är meriterande eller en kvalifikation. Vår fråga är snarare om ni ser egen erfarenhet av att vara döv eller hörselskadad som en slags kompetens eller merit?

– Det är alltid värdefullt med kunskap och erfarenhet som gör att man förstår våra elever på ett bra sätt och kan vara

en god förebild. I vårt fall att våra elever möter vuxna i skolan som är döva eller har en hörselnedsättning, eller på annat sätt har erfarenhet och förståelse kring det våra elever möter och står inför i sina liv. I annonser trycker vi på rätt utbildning och rätt behörighet för uppdraget och vikten av teckenspråkskompetens för att man ska kunna jobba hos oss. Till det kommer också att vi vid anställningsintervjuer förstås beaktar frågan om att man ska vara en bra förebild för våra elever. Vi strävar efter att våra skolor ska ha dövkompetens.

Så här ser SDR på saken:

– Vi på SDR tycker att situationen är ytterst beklaglig. Personal på specialskolan ska självklart behärska det svenska teckenspråket, för att språk och kultur hör ihop. För att SPSM ska kunna leva upp till Språkplanens intentioner är det viktigt med språkliga förebilder. Att behärska teckenspråk och ha egen erfarenhet av att vara döv ska vara en självklarhet vid tillsättande av tjänster – oavsett om det gäller en tjänst som skolledare, lärare, assistent eller ekonomipersonal.

Vi ser också att det är en utmaning att förändra SPSM:s synsätt på specialskolan så att den ses som en fullvärdig utbildning, som andra grundskolor. Här måste skollagen ändras med en förtydligad målgruppsbeskrivning samt att behörighetsförordningen också omfattar teckenspråkskompetens och kunskap om döva. *Text & foto: Olivia Renner Balkstam*

FAKTA

Så här står det om dövkompetens i SDR:s idéprogram:

”Livserfarenheter som vi fått genom att leva i den teckenspråkiga gemenskapen ger oss en unik kompetens om teckenspråk, språkkänsla, kultur, visuellt levnadssätt och förståelse om dövas sätt att leva. Dövkompetens ska synliggöras och ett samhälle utan vår kompetens är ett rent resursslöseri. Ingen annan ska ha tolkningsföreträdare i frågor som gäller oss. Vårt mål är ett samhälle där vår odiskutabla kompetens är tryggad och inga beslut om oss fattas utan oss”

Vankas det bröllop i sommar? Foto: Shutterstock

Att bli vigd på teckenspråk – går det?

Planerar du att knyta hymens band men undrar hur du går till väga om du vill bli vigd på teckenspråk? DT har frågat ett urval av religiösa samfund om de erbjuder möjligheten att bli vigd direkt på teckenspråk.

Sommaren är högsäsong för giftermål och för många stundar ett bröllop, antingen som gäst eller som förlovad. I vårt avlånga land finns det många olika sätt att gifta sig på. Men hur gör man om man vill bli vigd direkt på teckenspråk? Dövas Tidning har frågat ett urval av religiösa församlingar om de har teckenspråkiga andliga ledare.

Shiasamfunden i Sverige (islam)

– Tyvärr har vi inte teckenspråkskunniga andliga ledare men vi beställer tolk om det behövs.

Equmeniakyrkan (kristendom)

– Om frågan skulle komma till någon av våra församlingar, så hade vi kontaktat någon av våra medlemmar som kan teckenspråk för att få hjälp i själva vigseln. Några av våra pastorer och regionala kyrkoledare är teckenspråkiga och kan

således teckenspråkstolka. Finns inte någon medlem tillgänglig så skulle brukaren/församlingen/kyrkan beställa en extern teckenspråkstolk, och därigenom så går det att lösa det praktiska.

Svenska kyrkan (kristendom)

– Vi har i dagsläget två döva präster och fyra hörande, fullt teckenspråkiga som verkar inom Svenska kyrkans teckenspråkiga verksamhet. Det finns fler teckenspråkiga präster inom Svenska kyrkan, men som arbetar utanför den teckenspråkiga verksamheten. Det blir ens församling som avgör om man kan få den präst som man önskar.

Judiska församlingen i Stockholm (judendom)

– Vi har inte möjlighet att erbjuda vigsel direkt på teckenspråk i dagsläget, och har inte heller hört att det finns i någon annan judisk församling i Sverige.

Den som vill gifta sig borgerligt och ha en döv vigselförrättare har flera alternativ att tillgå. Dövas Tidning rapporterade i nummer ett detta år att tre döva politiker nyligen tilldelats varsitt förordnande från Länsstyrelsen och har därmed möjlighet

att viga par. Dessa är Alexandra Royal (C) i Örebro, Theresa Rönnholm (V) i Storuman och Emelie Frost (C) i Älvängen. Utöver dessa finns också Lasse Lorentzon (V) och Marie Georgson (S), båda i Örebro.

Den som vill gifta sig i sin kommuns rådhus eller stadshus behöver till att börja med ta kontakt med kommunen. Man kan då också fråga om de har en teckenspråkig eller döv vigselförrättare, vissa kommuner erbjuder detta. Om man vill ordna en privat vigsel är det möjligt att fråga den vigselförrättare man önskar genom att själv ta kontakt med hen.

Text: Olivia Renner Balkstam

FAKTA

Inför en vigsel måste man ansöka om hindersprövning hos Skatteverket. Man får då ett intyg om hindersprövning och ett vigselintyg. Dessa ska lämnas till vigselförrättaren. Efter vigseln fyller vigselförrättaren i intyget för vigsel och skickar det tillbaka till Skatteverket. Därefter registreras vigseln i folkbokföringen.
Källa: Skatteverket

Tre döva besteg i år

På sistone har det pratats extra mycket om Mount Everest och de tre döva personerna som lyckades nå toppen. Men reaktionerna har varit en blandning av glädjande jubelsger och sorg när en av klättrarnas expedition slutade med en dödlig utgång.

Mount Everest, är världens högsta berg på 8848 meter över havet. Berget är beläget i den södra delen av bergskedjan Himalaya, på gränsen mellan Nepal och Tibet. Den första toppbestigningen gjordes den 29 maj 1953 av Tenzing Norgay Sherpa tillsammans med Sir Edmund Hillary. Sedan dess har över 6 300 personer nått toppen. Fram till det här året har endast en av dem varit döv. År 2016 besteg Satoshi Tamura från Japan toppen av Everest och skrev historia som den allra första döva personen. Och nu i år

höjdes siffran ytterligare till fyra döva.

Den 33-åriga döva bergsklättraren Muhammad Hawari Bin Hashim från Malaysia hade gjort ett försök att nå toppen redan år 2022 men fick bryta sin expedition på grund av dåliga väderförhållanden. Den 18 maj 2023 klev han på toppen av världens högsta berg och blev därmed den andra döva personen som någonsin bestigit Everest. Men hans expedition fick ett tragiskt avslut när han spårlost försvann från höghöjdsläger nummer fyra, beläget på 8000 meters höjd.

Bergsklättrarduon Shayna Unger och Scott Lehmann från USA är döva och besteg toppen av Everest den 22 maj 2023. Som pricken över i besteg de även Lhotse, världens fjärde högsta berg, redan dagen därpå.

Shayna och Scott driver tillsammans projektet Seeing Beyond Seven Summits, där de siktar mot att bli de första döva individerna som bestiger de högsta topparna på de sju kontinenterna i världen. Nu har de bockat av fyra av sju efter att ha bestigit Mount Kilimanjaro i Afrika, Mount Denali i Nordamerika, Aconcagua i

Foto: Shutterstock

Sydamerika och Mount Everest i Asien. På deras sociala medier får man ta del av resan på flera sätt, allt från deras ambitioner och mål till olika träningspass och utmaningar. Men deras främsta passion ligger inte i att bestiga toppar utan att få dela glädjen, motivera och inspirera dövvärlden med sina ambitioner och drömmar. De brinner också för att ge döva barn fler förebilder inom bergsklättring, vandring och utomhusaktiviteter.

Text: Martina Kvist Foto: Shutterstock

KTT firar 10-årsjubileum!

29
SEP

Kandidatprogram i teckenspråk och tolkning (KTT) fyller 10 år.

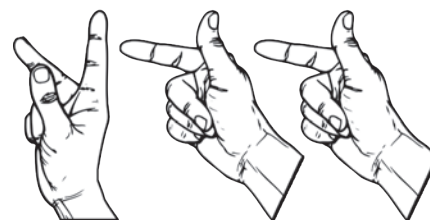
Det firar vi på eftermiddagen den 29 september med underhållning, tårta och föreläsningar:

- Anna-Lena Nilsson, professor i teckenspråk och tolkning
- Jemina Napier, professor i interkulturell kommunikation
- Florian Tirnovan, komiker.

Välkommen att fira tillsammans med oss!

Mer information och länk till anmälan finns på vår webbplats:

tolk.su.se/10jubileumKTT

Institutionen för svenska och flerspråkighet
Tolk- och översättarinstitutet
Institutionen för lingvistik

Mona Riis om nytt projekt

Den 5 maj gick Teckenbro ut med att de tillsammans med sex andra mediaorganisationer som leds av döva har beviljats omkring 1,3 miljoner euro från Europeiska unionen för projektet Deaf Journalism Europe.

Mona Riis, VD på Teckenbro. Foto: Privat

I projektet finns Nederländerna, Belgien-Flandern, Frankrike, Slovakien, Tyskland, Italien och Sverige representerade genom sina respektive mediaorganisationer. Men vad handlar projektet om egentligen och hur kan det komma att påverka dövsamhället? DT har fått en pratstund med Mona Riis, VD på Teckenbro.

Vad handlar projektet om?

– Det är ett projekt som syftar till att lyfta journalistiska metoder, format och tillvägagångssätt på dövas egna villkor. Vi följer ofta hur hörande gör, hur de rapporterar och berättar kring olika saker. Ofta utgår vi först från nyheter på hörandes villkor och sedan återberättar vi på teckenspråk. Då blir det inte riktigt på våra villkor. Vi vill att det ska vara dövledda mediaorganisationer och företag som ska ta fram nyheter och rapportera kring dem med ett dövperspektiv. Vi har tänkt lite utifrån hur Daily Moth i USA gör. De har nyheter som är relevanta även i det hörande samhället, men också för dövsamhället. Om det händer något på dövområdet så är de snabba med att rapportera om det. Det kan vara sådant som försvinner bland alla andra nyheter annars i det hörande samhället, men som är viktigt för oss döva.

– Sedan är syftet också att få in fler döva inom journalistiken, till exempel genom att utbilda dem. Här i Sverige är vi ganska

så i framkant vad gäller döv journalistik, till exempel har vi Nyhetstecken. Förr i tiden hade vi Stefan Zetterman i Dövtorget, han återberättade då nyheter som endast hade koppling till dövsamhället och det på svenskt teckenspråk. I dag finns inget likadant. Vi sju organisationer har mest aktivitet, kan man säga, inom media i våra respektive länder. Vi kände att vi måste lyfta detta. Så kortfattat är det dels att lyfta döv journalistik och bevaka händelser på dövområdet, dels att göra det på våra villkor.

Kommer varje land erbjuda information på sitt eget teckenspråk eller kommer ni ha en gemensam kanal?

– Här är det två olika saker som gäller. Vi har som mål att göra fem större fördjupande eller granskande reportage, då är det på internationell nivå och internationella tecken. Sedan är det 20 nyhetsreportagen kopplade till kanske sporthändelser eller kongresser och liknande som döv-Europa har koppling till. Då är det också på internationella tecken. Alla nyheter på internationella tecken kommer att hamna på en gemensam plattform.

– Sedan kommer det att finnas rapportering kring vardagliga händelser på alla teckenspråk som finns representerade

i projektet, och därmed också svenskt teckenspråk. Alla nyheter som ska vara på svenskt teckenspråk ska hamna på en egen plattform, och detsamma gäller för de andra ländernas bevakning på deras egna teckenspråk.

Kommer ni att försöka få med fler länder på projektet?

– En del av projektet är också att ta fram seminarier, webinarier, konferenser och utbildningmaterial bland annat. Vad gäller den delen kommer vi att ha samverkan med andra länder som inte ingår i projektet redan. Vi kommer att dela upp det så att Sverige till exempel tar sig an de nordiska länderna, av naturliga skäl. Syftet med att ha ett EU-projekt är att involvera så många europeiska länder som möjligt. Vi vill inte att det ska vara en egen klubb för oss sju länder och unna oss framgång för oss själva, utan vi vill få med så många länder som möjligt på detta. Vad gäller information på nationell nivå så kommer det bara finnas på de sju representerade ländernas teckenspråk, men om något annat land skulle vilja vara med och bidra med nyheter på sitt eget teckenspråk så välkomnar vi det. Då kan vi ha ett möte, gå igenom hur vi ska göra men dessvärre inte hjälpa till med att finansiera det.

Text: Olivia Renner Balkstam

DÖVAS DAG 2023

ALLA ÄR LIKA VÄRDA

MALMÖ LIVE
15 - 17 SEPTEMBER

KÖP DIN BILJETT NU!

FÖR BESÖKARE

Du köper din biljett på

www.dd2023.se/biljett

Glöm inte att lördagens dagprogram är helt gratis, förutom tatueringsmässan som har 100 kronors inträde.

FÖR UTSTÄLLARE

- Lilla utställarpaket
- Stora utställarpaket
- Hobbyverksamhet

För att boka hobbyverksamhet vänligen kontakta oss på nedanstående e-postadress.

OBS! Begränsat antal med hotellrum till specialpris!

info@dd2023.se
www.dd2023.se
facebook.com/dd2023

DEADLINE FÖR ANMÄLAN 31 AUGUSTI

Svenskan Luna bor i livfulla Barcelona

Luna Narvaez gjorde tonårsuppror när hon som 17-åring bestämde sig för att bo kvar i Barcelona och inte gå klart gymnasiet i Sverige. Sedan dess har hon blivit kvar i den katalanska huvudstaden. Ett beslut som hon inte ångrar.

Luna Narvaez

”När jag blir stor vill jag bo i Barcelona” skrev Luna Narvaez i sin dagbok när hon var runt 14-15 år, då på 1990-talet. Dagboken hittades av Lunas mamma många år senare när hon skulle rensa inför flytten till en annan lägenhet.

– Drömmen gick alltså i uppfyllelse, säger Luna leende.

Men vänta med flytten tills hon blev stor och myndig? Nej, hon kunde knappt hålla sig. När hon som 17-åring tillbringade sommarlov hos sin pappa i Barcelona, bestämde hon sig för att riva returflygbiljetten till Sverige och stanna kvar i staden. Hon valde också att hoppa av riksgymnasiet i Örebro efter mindre än ett år. Hennes föräldrar, som var skilda sedan tidigare, blev förtvivlade.

Mamma, bosatt i Stockholm, hoppades att dottern Luna skulle komma tillbaka och gå klart gymnasiet senare. Pappa lät Luna bo hos honom, huvudsaken var ju att hon var hos en av sina föräldrar. Lunas föräldrar kommer ursprungligen från Argentina och talar spanska. I Barcelona bor tusentals argentinare.

– Jag kände mig inte motiverad i gymnasiet och hade svårt att koncentrera mig. Längtan tillbaka till Barcelona var stor.

Hon minns sina sommarlov i Barcelona med värme. Första gången var när hon som 14-15-åring bodde hos sin pappa i centrala Barcelona nära den tolvhundra meter långa kända boulevarden La Rambla.

– Tänk dig Stockholms vattenfestival

som var kort men intensiv (populär festival som arrangerades i början av augusti varje år under perioden 1991-1999 i Stockholm). Men här var det vattenfestivalstämning hela sommaren. Det var fullt med liv och rörelse. Folk var glada, öppna och trevliga, säger hon och fortsätter:

– Ibland åkte jag själv till stranden, vilket inte gjorde så mycket för det fanns alltid någon att prata med. Som när en volleyboll kom rullande fram till mig medan jag låg på stranden, frågade spelarna om jag ville spela med dem. Jag sa javisst och så blev jag indragen i spelet.

Luna, som har måne som persontecken (luna betyder måne på spanska), fick också snabbt nya kompisar och började lära sig katalanskt teckenspråk. Hon kunde inte ha ett bättre och roligare sommarlov än så. Det var i Barcelona hon kände sig hemma och mådde som bäst.

– Jag föll även pladask för staden och dess arkitektur, bl.a. Antoni Gaudís verk. Hela Katalonien och Spanien är också vackert.

Hon tänkte att hon skulle gå den spanska motsvarigheten till Komvux en dag. Men först skulle hon ha roligt och jobba. Hennes första arbete var på ett café där hon hjälpte till i köket. Sedan jobbade hon i garderoben på ett gaydisco.

– Det var mitt roligaste jobb någonsin! En av mina döttrar arbetar nu i garderoben på ett gaydisco. Tala om att cirkeln sluts.

Den första tiden i Barcelona kunde Luna

inte spanska så bra.

– Jag växte upp i en spanskspråkig familj hemma i Stockholm. Trots det lärde jag mig aldrig spanska eftersom de pratade svenskt teckenspråk med mig.

Som 20-åring fick hon sitt första barn, en flicka. Då bestämde hon sig för att plugga spanska. Hon ville som förälder kunna språket; viktigt att kunna när hon exempelvis var i dotterns skola eller på läkarbesök.

– Tolkjänsten är sämre här än i Sverige. Jag var ofta tvungen att skriva lappar med hörande på spanska. Tänk dig att Google Translate inte fanns då!

Ett och ett halvt år senare fick hon sitt andra barn, också en flicka. Då var hon hemmafru som hon uttryckte det. När flickorna blev större och gick på dagis, jobbade hon på en textilfabrik.

2005 var hon med om en svår bilolycka som hon mirakulöst nog överlevde. Men det krävdes en lång sjukhusvistelse och många operationer. En mardrömslik period då tolken inte alltid fanns när hon behövde det och när hon inte kunde röra sina armar.

Som tur var kunde hennes pappa ta hand om dottrarna medan Luna rehabiliterade sig. Hon var sjukskriven i elva år. Helt återställd blev hon inte och är fortfarande inte. Hon fick också två söner under den tiden. 2015 ville hennes familj prova på att bo i Sverige. Luna var också trött på tillvaron som sjukskriven och att ha ont i kroppen efter bilolyckan.

Luna och hennes fyra barn bosatte sig i Leksand. Medan barnen gick i den svenska skolan, pluggade Luna på Västanviks folkhögskolas allmänna linje.

– Det var bra för barnen att lära sig svenska. Vi hade en rolig tid där uppe, Leksand bjöd på en fin och avkopplande miljö. Men det var alldeles för lugnt där, säger Luna och skrattar.

– Vi ville se hur det var att bo i Sverige. Men ingen av oss ville vara kvar där, vi längtade alla tillbaka till Barcelona.

Du är ju från Stockholm. Varför valde ni inte att testa denna storstad som ju är allt annat än lugna Leksand?

– Vi åkte ofta till Stockholm medan vi bodde i Leksand för att hälsa på mamma och träffa mina syskon och vänner. Ändå saknade vi Barcelona. Det kunde kännas lite deppigt att gå en folktom gata i Stockholm när det var mörkt och kallt ute. Luna säger att hon vet att Sverige är ett betydligt bättre land för döva än Katalonien och Spanien. Döva svenskar har tillgång till en utbyggd tolktjänst, högkvalitativa tv-program på svenskt teckenspråk, en nationell teater på svenskt teckenspråk,

visst samhällsstöd på svenskt teckenspråk, dygnet runt-öppen förmedlingstjänst... medan Katalonien och Spanien ligger efter på en rad områden vad gäller döva och teckenspråk.

– Om jag vill beställa tolk så finns det två sätt. Det ena är att jag är medlem i en dövförening. Då kan jag beställa tolk kostnadsfritt hos det katalanska dövförbundet, men deras budget är väldigt begränsad. De måste prioritera hårt och det är svårt att få tolk av dem. Det andra är att jag betalar själv för tolken. Då är det lättare att få tolk, tyvärr.

Det är också ett välkänt faktum att många döva i Katalonien och Spanien har jobb som inte kräver så mycket kommunikation, till exempel i fabrik eller i städbranschen, eftersom det är svårt att studera vidare med tolk och få tolk i arbetslivet. Själv jobbar Luna och hennes sambo som städare på ett labb med krav på hög hygien.

– Lönen är inte jättebra men går att leva på. Men det är så värt bara att få bo här. Det är här jag mår bra och har min familj, säger Luna som också har ett barnbarn nu.

– Soltimmarna är också fler här än i

Sverige året runt, jag känner mig piggare då det är ljusare och varmare ute.

Hon har en dröm: att en dag öppna ett café i Barcelona och bland annat servera svenska specialiteter.

– En sak är Sverige bäst på: bakelserna, kakorna och smörgåsarna! De är inte lika goda här i Spanien, jag älskar till exempel prinsesstårter, räksmörgås och chokladbiskvi.

Hennes sambo, Karim, nickar instämmande.

– De är supergoda! säger Karim.

Luna försöker åka till Stockholm en-två gånger om året. Senast var hon där i april. Då var hon hos sin mamma och träffade syskon och vänner. Hon älskar särskilt att vara i Sverige på sommaren då landet är som vackrast och då folk är gladare och öppnare.

En sak har hon bestämt sig för:

– Jag vill bli begraven i Sverige. Det var där jag föddes. Så jag vill komma hem igen när jag dör. Sverige finns alltid i mitt hjärta.

Text & foto: Niclas Martinsson

- Filmstudio
- Projektutveckling
- Daglig verksamhet
- Skräddarsydda teckenspråkskurser

Välkommen att kontakta oss!

KONTAKT

Christin Karlsson, verksamhetschef
christin.karlsson@totstockholm.se
Mobil: 070-5209272

Elin Edman, samordnare
Elin.edman@totstockholm.se
Mobil: 070-775 06 13

Besöksadress: Sandhamnsgatan 60, 115 60 Stockholm

www.totstockholm.se

Svitlana med gamla foton. Foto: Jenny Schöldt Olsén

Länge var hon professionell dansare. Foto: Shutterstock

Svitlanas långa danskarriär i Ukraina

Östeuropeisk kommunistisk dövkultur är kanske inte så välbekant för oss i Sverige. I en solig lägenhet i Malmös gamla arbetarkvarter bor en pensionär som vet en hel del om den saken: Svitlana Matsuk, pensionerad scenkonstnär från Ukraina. Från sitt köksbord berättar hon om sin långa karriär med en döv dansartrupp från Kiev och vad det är för skillnad mellan ukrainsk och svensk scenkonst.

Svitlana Matsuk plockar fram fotografier, några svartvita och några i färg som börjar blekna. Med sitt eleganta språk och över en kaffekopp börjar hon berätta:

– Jag föddes 1953 i Belarus huvudstad Minsk. Mina föräldrar var döva och då jag var runt tre år gammal började jag sjunga. Jag är hörselskadad och snappade upp lite här och där.

Svitlanas föräldrar både hoppades och kämpade länge för att hon skulle bli "hörande". Därför började Svitlana inte första klass förrän hon var nio år gammal. Där, på internatskolan för hörselskadade som låg lite utanför Minsk, fanns det en danslärare som visade barnen balettskor. Hur man snörde på sig sådana och hur man kunde ställa sig på tårna. Den lilla Svitlana blev fascinerad och ville väldigt gärna börja dansa. Barnen övade genom att stå vid stolar och vänja fötterna.

Var det vanligt att det fanns danslärare?

– Alla skolor hade sådana under kommunisttiden! Teater, koreografi och dans. Alla barn fick lära sig lite av allt. Svitlana som fäst sig vid dansen fick redan efter några månader

byta skola eftersom det öppnades en nybyggd skola inne i staden, närmare föräldrarna. Svitlana tjatade och bad om att få fortsätta dansa och de sa att det skulle komma en danslärare så småningom. Inget hände förrän hon var 15 eller 16 år gammal. Då såg en mattelärare, som även kunde dans, på Svitlana och undrade om hon inte var en dansös?

Såg han det på dig?

– Ja, jag tror att han såg det på min figur och på mina rörelser. Jag blev ivrig och han började lära mig dansa. Det var hård träning! Så hamnade jag i en amatörgrupp. Åh, vad de var duktiga allesammans!

Där utvecklades Svitlanas danstalang spikrakt uppåt. Skolan slutade 1971 och Svitlanas mamma var vid det laget sjuk så Svitlana började på en fabrik för att kunna bidra där hemma.

Efter jobbet tränade Svitlana med amatörgruppen. På den här tiden var det väldigt vanligt med kultur. Dövföreningarna var levande och blomstrande och arbetarna gick dit eller till amatörgrupperna efter fabriksjobben. Det var ett nöje, men folk sa till Svitlana att hon borde satsa större. I Kiev i Ukraina, berättade de för Svitlana, fanns det en ensemble där samtliga dansare var döva.

En tolk hjälpte Svitlanas mamma att skriva ett brev dit. Snabbt kom svaret att Svitlana var välkommen på audition. Hon skulle dock inte enbart visa hur hon dansade. De ville även se hur hon spelade teater, utövade pantomim, och se på hennes teckenspråk.

– Jag menar teckna på scen, för en publik. Det kunde jag inte alls! Men en man på Dövas förening i Minsk som var mycket duktig på scenkonst erbjöd sig att hjälpa mig. Han tränade mimik,

skådespeleri och teckenspråk med mig.

Så flög Svitlana till Kiev utan pappans vetskap eftersom han inte ville att dottern skulle flytta långt borta. Så blev det dags och Svitlana var så nervös, så nervös! Hjärtat bankade. Alla som var där såg så världsvana ut. Med sina noggrant utvalda danskläder gick Svitlana ut på scen. Framför henne satt flera personer ur produktionen.

– Jag var så ung och naiv, nitton år gammal och jag hade håret i två tjocka röda flåtor. Och de sa till mig att jag skulle spela en sjömanshora, säger Svitlana och skrattar.

En man i ensemblen försökte hjälpa henne genom att teckna små direktiv, som att hon skulle sätta sig på hans knä, och säga det eller det. Men regissören såg att det inte fungerade, och bad henne dansa en viss dans som hon inte var van vid. Sedan bad de henne teckna något. Svitlana kände att det inte fungerade, och såg det i deras ansikten.

Var alla döva?

– Alla dansare var det. Resten av produktionen som regissören, dans- drama- och gymnastikläraren var det inte. Det var en hög nivå på allt. Riktigt professionellt. Det var absolut inte så att någon plockades upp på gatan och skulle bli dansare eller hjälpa döva att bli det. Nej, allt höll hög kvalitet rakt igenom. Vi alla kom att arbeta väldigt hårt för det.

Svitlana bad med dunkande hjärta dem om att få dansa en dans till. Det fick hon och då dansade hon sin belarusiska folkdans. Som Svitlana dansade! Hon gav allt på scen och de som tittade blev häpnad. Därefter blev hon antagen.

Svitlana förklarar att till skillnad från hur det är i Sverige där man spelar antingen teater eller dansar, eller vad man vill specialisera sig på, gällde det i Ukraina att kunna allt. Därför kunde Svitlana så småningom gå ner i spagat mot en vägg fast hon aldrig kom att få nytta av det på scen. Tekniken var viktig i dansen och de övade minutöst. Under föreställningarna stod dessutom två tolkar i kulisserna och räknade takten, och dansarna kunde följa dem i ögonvrårna.

Året var 1972 och Svitlana skulle sedan komma att dansa i tjugofem år. Som mest hade ensemblen 45 dansare. De uppförde allt möjligt och det var nummer efter nummer. Ett jämnt antal dansare på scen som följdes av nya dansare. Publiken skulle inte behöva vänta. De dansade rysk, belarusisk och ukrainsk folkdans. De spelade även dramer och komedier. Turnéerna varade i en eller två månader. Svitlana delade rum med tre andra dansare i ett för den tiden vanligt kollektivhus. Tyvärr fick aldrig Svitlanas föräldrar se henne dansa professionellt eftersom de tidigt gick bort. Men den döva kvinna som de hade tagit under sina vingar och som skötte om dem på slutet kom att hjälpa Svitlana med hennes två söner så att hon snabbt kunde återgå till att dansa.

– Livet var gott! Alla hade arbete och maten var billig. Jag trivdes oerhört bra med livet som dansare. Det är klart att det fanns ett visst konkurrenstantik, om vem som var bäst och så, men för det mesta var det bara ren gemenskap.

Efter att Svitlana till mångas förvåning blivit petad vid 45 års ålder gick hon över till att sy dräkter åt ensemblen i elva år. Det var ett mycket hårdare arbete än att dansa. Så kom Sovjetunionens

kollaps och även om den medförde frihet blev livet mycket svårare för de flesta. Bland annat för Svitlana. År 2008 kom hon till Skåne för att hälsa på sin döva brorsdotter. Svitlana tyckte om det hon såg och ville stanna. Hon bosatte sig sedan i Malmö och gifte sig. Här började hon studera svenska, målmedvetet och noggrant, och lyckades bli utbildad cirkelledare.

– Jag hade aldrig använt en dator tidigare men min man hade en, och lärde mig. Jag studerade på Iris Hadar och sedan på ABF och hemma satt jag och knagglade svenska glosor hela kvällarna. Där inne i det andra rummet – jo, det är förresten i den här lägenheten jag bott hela tiden!

Ödmjukt nämner Svitlana, som visar upp inramade diplom från sina svenska utbildningar, en annan kvinna. Utan henne hade Svitlana inte hade klarat utbildningarna. Tillsammans bildade de en teaterförening inom Malmö Dövas Förening som i Svitlana fick en teaterlärare på halvtid och en lokalvårdare på halvtid, fram till Svitlanas pensionering. Där, på teaterföreningens övningar, träffade hon talanger som påminde om hennes ungdom.

Svitlana kan inte låta bli att fundera på hur det hade blivit om de här talangerna vuxit upp på ett annat sätt. Om de fått samma möjlighet som hon själv fick.

– Om de vuxit upp med en dans- eller teaterlärare; om de kunnat få satsa på scenkonst istället för att arbeta eller studera. Nåväl! Det är inte något för alla.

Text: Jenny Schöldt Olsén

Bilder från Svitlanas ungdom. Foto: Jenny Schöldt Olsén

Camilla Lindahl

Camilla bor på en ö nära storstan

alla nummer under 2023 kommer vi att göra ett hemma hos-reportage. Hur bor egentligen döv-Sverige? Följ med genom husbyggen, olika familjekonstellationer och spännande livsöden. Denna gång gör vi ett besök hemma hos Camilla Lindahl i hennes hus i Stockholms skärgård.

DT:s reporter anländer tidigt till Bastuholmens hamn som ligger 15 minuters promenad från Näsby park i Täby, Stockholms län. Det är folktomt för här finns bara privata tomter och bryggan är endast för boende på Bastuholmen. Solen lyser, milda brisar drar förbi och det alldeles blå vattnet gnistrar. Jag sätter mig ner och njuter av ögonblicket i väntan på att bli hämtad med båten. Det förvånar mig i stunden inte alls att någon väljer att bo så här, vilket är precis vad Camilla Lindahl, 53, gör tillsammans med katterna Mira och Maja.

2021 flyttade hon ut på Bastuholmen. För att ta sig dit behöver man åka cirka 300 meter från bryggan i Täby med båt. Bastuholmen är, precis som det låter, mer en holme än en ö. Där finns 30 fastigheter, de flesta är sommarstugor men fyra till fem hushåll bor på ön året runt. Så även Camilla, trots att hon inte beskriver sig som väldigt bekant med skärgårdslivet till att börja med.

– Jag är inte uppvuxen med ett liv i skärgården eller åkte båt ofta när jag växte upp. Så sådana saker har jag fått lära mig i samband med flytten hit.

Till vardags arbetar Camilla som lärare och forskare på Stockholms universitet. Hon hade en bakgrund som matte- och NO-lärare innan hon blev doktorand och disputerade. Från sitt hem har hon cirka

35-40 minuters väg till jobbet med båtturen in till fastlandet och sedan cykel.

Att träna, och framför allt cykla, är ett av hennes stora intressen tillsammans med friluftsliv och vandring.

– För två år sedan hade jag en längtan efter att bo i ett litet och enkelt fritidshus på landet, men som inte låg för långt ifrån min arbetsplats. Jag letade efter något norr om universitetet så jag skulle slippa behöva åka genom stan. Jag letade på Hemnet och utbudet var inte digert inom det område jag sökte i. Så dök detta hus upp och min initiala tanke var att det inte var något för mig, att behöva åka båt fram och tillbaka. Men jag tänkte att jag skulle ge det en chans och titta i alla fall, för det var ju så fint på bilderna.

Väl på plats den där höstdagen var både ovanligt nog både säljaren och mäklaren med.

– Säljaren hade haft tomten i 45 år, sedan 1975. Så han hade koll på varenda liten detalj, och mäklaren kände att det var bra att ha honom med. Jag ställde några frågor kopplat till renovering och det tekniska, jag har renoverat tidigare och har koll på vilka frågor man ska ställa. Det gjorde säljaren intresserad och det blev samtal kring olika detaljer i huset. Efter omkring en halvtimme började hans språk förändras, han började plötsligt prata som om det var bestämt att jag skulle flytta in. Han sa saker

i stil med ”när du flyttar hit så...” eller ”så här ska du göra när...”.

– För mig var det inte lika självklart där och då, men efteråt så hade jag diskussioner med familj och vänner och landade i att ”varför inte?”. Fungerar det inte så kan jag alltid flytta därifrån. Den inställningen har jag fortfarande. Jag bor här så länge jag trivs och det fungerar. Nu har det gått två år, och jag tänker att jag tar ett år i taget. Jag trivs jättebra här.

Tomten är cirka 1500 kvadratmeter stor och inbegriper fem olika byggnader. Ett huvudhus där Camilla bor, två gäststugor, ett förråd och en bastu. Det är bara femton meter från tomten till bryggan, där båt- och badmöjligheter finns. Nästan alla tomter på Bastuholmen har en egen brygga. Mitt på holmen finns det en fotbollsplan, och gräsyta att ordna gemensamma tillställningar och fester på.

Någon affär finns det inte, senast det fanns var på 1930-talet, men det finns en man som bor på ön och som är båtförsäljare. Camilla köpte sin båt av honom, och fick extra finesser på köpet.

– Den tillverkades i Finland och när den var klar så berättade han att han hade sett till att den hade extra funktioner eftersom jag är döv. Det kostade mig ingenting. Det finns ett larm som ger ifrån sig ett pipjud ifall det är något fel på motorn, men min båt har en liten lampa som lyser om något är fel. Det finns också en platta som vibrerar

där jag kan känna om allting fungerar. Han ville lösa det åt mig.

Just gemenskapen på ön är något som Camilla också tecknar varmt om.

– Det finns en fin sammanhållning här och man hjälps åt. Även om jag är döv så har jag känt mig välkommen och inkluderad i gemenskapen.

När någon berättar att den bor på en ö eller holme är det lätt att tänka sig att personen bor väldigt långt bort från stan, något som Camilla själv har märkt.

– Jag pratade med en vän över videosamtal strax efter flytten hit. Vi pratade om att vi snart måste träffas och ta en fika. Då frågade hon: ”när kommer du till

Stockholm nästa gång?”. Men jag finns ju här i Stockholm.

Det är lätt att tänka sig att jag bor mycket längre bort än vad jag gör med tanke på hur jag bor. Jag kan ta mig in till stan två gånger på en dag till och med.

– Behöver jag handla så är det nära till Näsby park där bland annat apotek, mataffär och restauranger finns.

Finns det ingenting mindre bra med att bo på en ö?

– Spontanbesök är inte lika enkla längre. Om någon vill besöka mig måste hen bli hämtad vid hamnen. Förut när jag bodde i hus var det mer självklart med

spontanbesök. Det kan vara mindre bra, men i och för sig positivt också.

När jag frågar henne vad det ger henne att bo så här är svaret föga förvånande.

– Det ger mig avkoppling och ro. Om jag har haft en stressig dag så rinner det av mig när jag kommer hit. Att kanske ta en tur med SUP-brådan runt ön och sedan sitta i trädgården, läsa en bok och dricka te... det är avstressande.

Sannolikheten att vi kommer att hitta Camilla här sittandes i sin trädgård med en kopp te känns i nuläget hög ett par år till.

Text & foto: Olivia Renner Balkstam

Bastuholmens hamn med Bastuholmen i bakgrunden.

Fastigheterna på Camillas tomt är röda med vita knutar.

Gäststugan som Camillas son och svärdotter inrett.

Det nyrenoverade köket med luckor ända upp till taket.

Bilden föreställer inte Britta Persdotter utan visas bara i illustrationssyfte.

Tingsprotokoll från 1600-talet om barnamord:

”Dövstumma” pigan Britta lyckades göra sig förstådd

Det finns inte många uppteckningar om hur döva kommunikerade på 1600-talet. Men i detta tingsprotokoll från Folkare tingslag år 1687 berättas om hur den ”dövstumma” pigan Britta Persdotter rannsakades för barnamord och hur hon och de andra inblandade lyckades förstå varandra.

Britta var lite mer än 30 år och hade tjänat som piga i hela sitt liv; sedan jul 1686 hos bonden Bengt Ersson och hans hustru Karin i Tomasbo. Innan dess hade hon varit piga hos Erik Andersson i By och där hade hans systerson Johan belägrat henne i september. Vid rättegången nekade han först, men sedan bekände han att de haft samlag en enda gång. Och ett vittne berättade hur Johan skrutit om att han öppnat sina byxor och visat upp sin ”blygd” och sedan visat med händerna vad han ville göra med Britta och eftersom hon då bara log och inte gjorde något motstånd, enligt Johan, så hade han fått sin vilja igenom.

Britta blev gravid och när hon kom till Bengt och Karin var hon alltså tre månader på väg. Ganska snart började husmodern Karin misstänka hur det var ställt med Britta som blev allt tjockare om magen och dessutom inte hade sin ”månadskrankhet”. (Detta hade landets husmödrar full koll på hos sina döttrar och pigor, eftersom det inte fanns mensskydd och alla bodde tillsammans). Men Britta skötte sina sysslor snabbt och flitigt och ingen visste riktigt hur de skulle kunna ta upp det med henne. Så en dag strax före pingst 1687 var Karin och Britta i skogen för att hämta mossor till isolering i ett bygge. Britta pekade då på sina ben och tecknade hur svullna de var och då kunde inte Karin hålla sig längre utan visade att Britta var gravid, genom att peka på Brittans mage och teckna att den var stor. Britta verkade då ha fått en chock och hon tog en stör och höttade med den mot Karin, men kastade den nästan genast ifrån sig. Sedan gick Britta och mumlade en lång stund som hon brukade göra när hon var arg.

På pingstdagens morgon upptäckte Karin att Brittans strumpor låg på golvet och av det förstod hon att Britta fött sitt barn (kanske var de blodiga?) Britta fick sova vidare och Karin åkte till kyrkan,

men där pratade hon med två vänner och bad dem följa med henne hem för att se till Britta. När de kom hem låg Britta ännu men kvinnorna undersökte henne och såg direkt att hon nyss hade fött barn. De tecknade detta till Britta och försökte få henne att berätta var hon gjort av barnet och då pekade Britta ut genom fönstret. Kvinnorna gick ut för att leta. I badstugan hittade de en särk som var lagd i blöt i en kittel, men inget barn. Då gick de till kyrkoherden och bad om råd hur de skulle göra, och han sa till dem att ta med Britta ut och låta henne visa vägen. Hemma igen fann man Britta så svag att hon inte kunde gå, så man fick vänta en vecka tills Britta var starkare. Då sattes hon upp på en häst och så gick följet iväg.

I kyrkbyn steg Britta av hästen och gick upp i en liten skogsbacke i närheten av kyrkan. Där började hon se sig omkring på marken och plötsligt hittade hon några små benbitar som hon tog upp. Hon sjönk ner på marken och började gråta. Bitarna kom från en liten huvudskål. I skogsbacken gick svinen lösa och de hade troligen ätit upp det lilla barnet. Karin tecknade till Britta att det hon gjort var illa, men då tryckte Britta sina fingrar mot ögonlocken för att visa att barnet varit dödfött. Hon pekade på sina armar och sedan klämde hon ihop köttet på sitt lillfinger för att visa hur smala armar barnet haft. Sedan kastade hon ut med handen som för att säga att hon kastat bort barnet på backen. Karin pekade på sina naglar för att försöka ta reda på om barnet haft naglar, det vill säga om det varit fullgånget, men Britta blåste vilket var hennes sätt att säga nej. Karin tecknade till Britta att hon skulle halshuggas och dö för detta brott och då kastade sig Britta omkull på marken och grät bittert. Därefter följdes alla åt till kyrkoherden med benbitarna och Britta lämnades hos sin morbror fram till rättegången.

Hennes brott skulle ju i vanliga fall straffas med döden men rätten resonerade så att eftersom Britta var döv hade hon aldrig haft någon chans att lära sig att det hon gjorde bröt mot lagen. Något straff måste hon ändå ha, om inte annat så för att verka som en varning för andra, så det bestämdes att hon skulle få slita spö.

Källa: Folkare tingslags häradsrätt (W) A1a:1 (1687-1691)

Text: Anne-Marie Nilsson

SKAFFA DIG FRIHET MED KÖRKORT!

Drömmer du om körkort? Vi erbjuder intensivkurs i körkort. Kurslängden är på 15 veckor och du har rätt till kortare eller längre studietid hos oss.

Här hos oss får du en fantastisk teckenspråkig studiemiljö i en enastående natur. Vi är stolta över utbudet av aktiviteter och vår genuina gemenskap.

Som deltagare hos oss får du tillgång till skolans gym, bastu, yogarum, skapande rum, fotbollsplan, grillplats och aktivitetshall. Du kan även låna friluftsgrejer samt skidor.

<http://vastanviksfhs.se>

Omniator

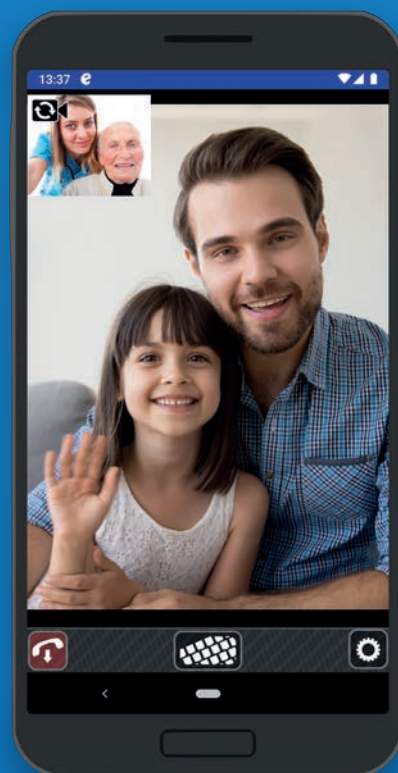
Tillgänglighet och trygghet

eCtouch

BY OMNITOR

DATOR • SURFPLATTA • MOBIL

Våra produkter förskrivs som hjälpmedel av regionerna (landstingen)

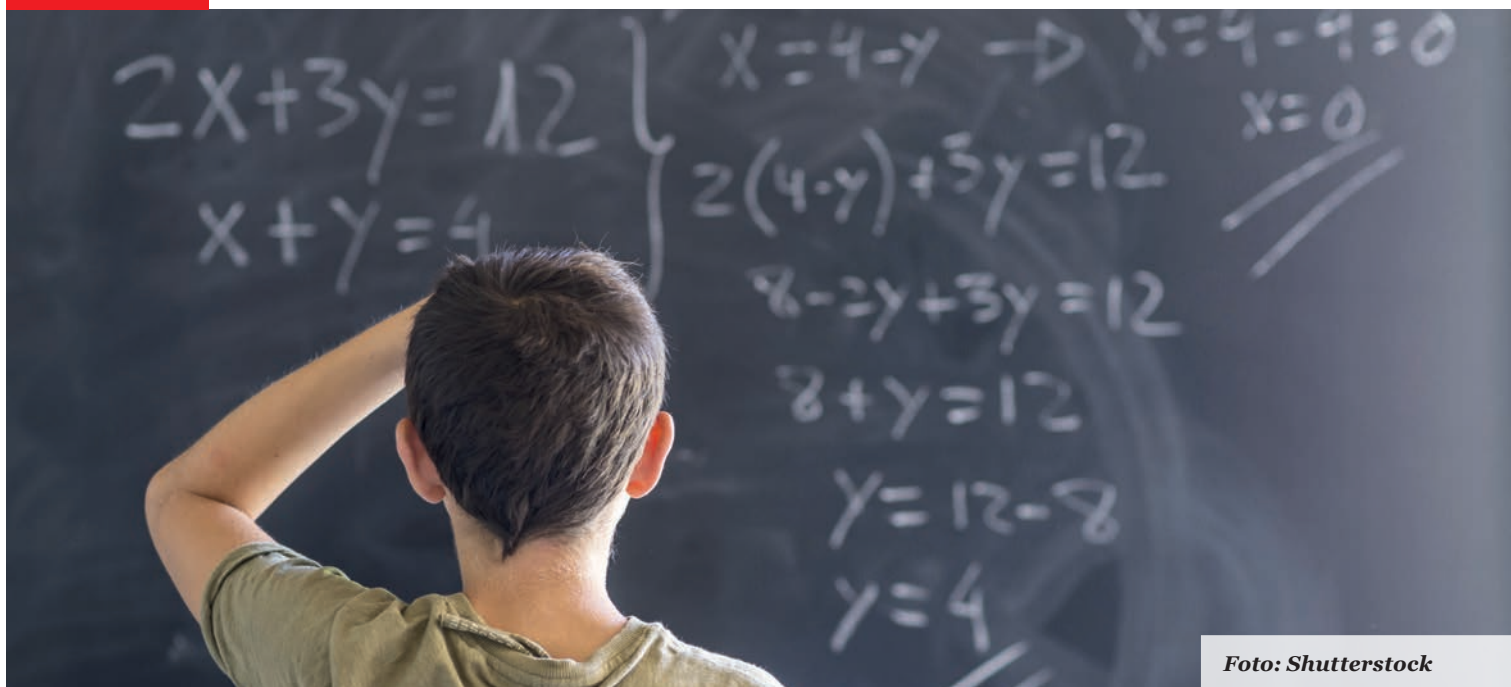

Foto: Shutterstock

Matematik i den teckenspråkiga hjärnan

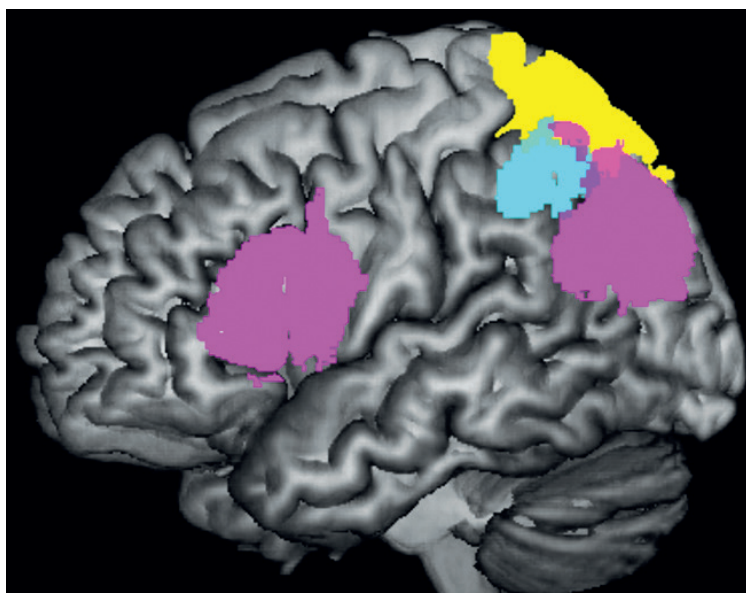
Har du någonsin funderat på vad som händer i hjärnan när du löser en matematisk uppgift? Kanske har du märkt att du tänker olika när du ska räkna ut ett tal som 4×5 jämfört med om du ska räkna ut $34 - 8$? I projektet "Matematik i den teckenspråkiga hjärnan" undersökte vi hur hjärnan bearbetar olika matematiska uppgifter hos döva personer som använder teckenspråk.

Spelar det någon roll vilken typ av språk man använder när man ska lösa matematikuppgifter? Detta ville vi undersöka eftersom det finns teorier som menar att tal- och teckenspråk är olika bra på att stödja inlärning av olika matematiska processer. Tidigare forskning har visat att döva personer som använder teckenspråk är bättre än hörande personer som använder talspråk på vissa geometriska uppgifter (d.v.s. uppgifter som har med figurer och rumsliga samband att göra), medan hörande personer är bättre än döva på aritmetik, särskilt multiplikation. Däremot har flera studier visat att subtraktion, som också ingår i aritmetik, inte skiljer sig åt

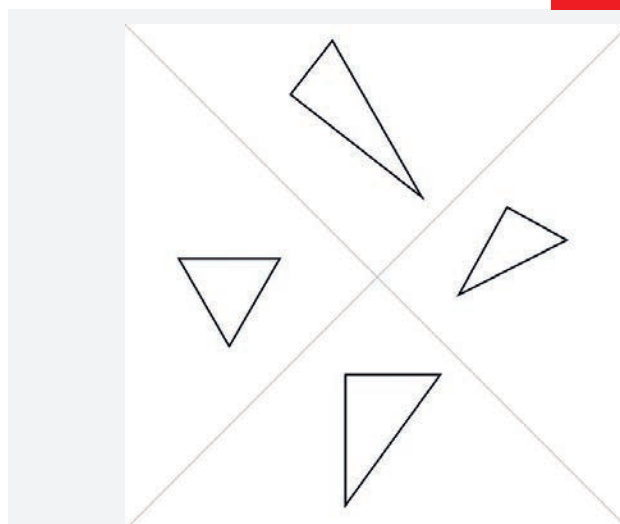
mellan grupperna. En förklaring till detta mönster är att teckenspråk och talspråk är uppbyggda på olika sätt. Talspråk bygger på att språkljud och ord placeras i en följd efter varandra, medan teckenspråk använder parallella uttryck där fler aspekter sätts ihop i ett tecken. Dessutom kräver teckenspråket spatiala förmågor, vilket innebär att tecken måste placeras rätt i förhållande till kroppen. Man tror att denna parallella bearbetning, tillsammans med att teckenspråk bygger på spatiala förmågor, gör teckenspråk särskilt lämpligt för att lära sig geometri. Å andra sidan tror man att talspråk, som bygger på sekvenser, är särskilt lämpligt för att lära sig saker i ordning, vilket används när man lär sig multiplikationstabellerna.

Medan multiplikation kräver att man lär sig multiplikationstabellerna utantill så bygger subtraktion och addition på helt andra förmågor. Man brukar säga att vi har en mental linjal, eller en tallinje, inne i hjärnan, och att när vi ska räkna ut ett subtraktions- eller additionstal rör vi oss mentalt upp och ner på den linjalen. För talspråkiga hörande personer har man kunnat se att olika områden i hjärnan aktiveras beroende på vilken typ av matematisk uppgift som utförs. När talspråkiga utför multiplikation

aktiveras områden som är relaterade till språk (violetta områden i figuren på nästa sida). När den mentala tallinjen används för att lösa subtraktionsuppgifter aktiveras området som är turkost i bilden. Geometriuppgifter kräver ofta uppfattning om likheter och skillnader mellan olika figurer. Sådana uppgifter resulterar i aktivering av områden som har att göra med spatiala relationer (gula området i figuren). När det gäller döva personer som använder teckenspråk finns det nästan ingen forskning om matematik, så i det här projektet ville vi undersöka hur hjärnan fungerar när teckenspråkiga döva personer genomför olika matematiska uppgifter. Målet med projektet var att bättre förstå vilka likheter och skillnader det finns mellan döva och hörande när det gäller hur hjärnan bearbetar matematiska uppgifter. Kunskapen man får från sådana studier kan på längre sikt användas till exempel för att förbättra undervisning i matematik. I vårt projekt bad vi teckenspråkiga döva och talspråkiga hörande utföra olika matematiska uppgifter inom geometri och aritmetik (multiplikation och subtraktion) samtidigt som de låg i en magnetkamera (se faktaruta om magnetkameran). Aritmetikuppgifterna var subtraktionstal och multiplikationstal där deltagarna skulle avgöra om uträkningen de såg var

Figuren visar de områden i hjärnan som är särskilt aktiva när vi utför geometriska uppgifter (gult), subtraktion (turkos) och multiplikation (violett).

Exempel på en geometriuppgift. I den här uppgiften gäller det att avgöra vilken av trianglarna som avviker mest från de övriga. Rätt svar är att det är den längst till vänster som avviker mest eftersom det är en liksidig triangel medan de tre andra är rätvinkliga trianglar.

korrekt. Det kunde till exempel vara $15 \times 3 = 45$ (korrekt) och $35 - 9 = 29$ (inte korrekt). Geometriuppgifterna handlade om att avgöra vilken figur som inte hörde samman med de övriga utifrån olika geometriska principer. I figuren uppe till höger finns ett exempel på en geometriuppgift där tre av de fyra trianglarna har en rät vinkel, medan den fjärde inte har någon rät vinkel och därför ska bort.

Resultaten från studien visade att hos döva personer ökade hjärnaktiviteten i de spatiala områdena (gult i figuren ovan) när de utförde geometriuppgifter och i området för den mentala tallinjen (turkos i figuren ovan) vid subtraktion, precis som för hörande talspråkiga. Däremot fanns det skillnader i områden relaterade till språk för multiplikation och för subtraktion (violett i figuren ovan). Det fanns inga skillnader i de bakre området som är relaterat till språk, men i det främre området var aktiveringen lägre för döva än för hörande. Det berodde dock inte på att döva var sämre än hörande på uppgifterna. Det kan vara så att detta främre språkområde är mer kopplat till användning av talspråk vid både multiplikation och subtraktion. Det kan betyda att det finns andra områden i hjärnan som döva personer är mer beroende av. En sak vi såg var nämligen att de döva deltagarna hade en starkare koppling mellan det här främre språkområdet och hörselcentrum. Hörselcentrum används hos hörande personer för att bearbeta ljud,

men det behövs ju inte för döva, så det är möjligt att det området i stället används för att bearbeta matematik. I tidigare studier finns det vissa bevis för att döva kan använda hörselcentrum för minnes- och språkuppgifter, så det är möjligt att samma sak gäller sak för matematik. För att ta reda på det behövs mer forskning.

Sammantaget kan man säga att hörande och döva var mer lika än vad vi trodde när det gäller att lösa matematiska uppgifter. Vi fann bara delvis bevis för att hörande som använder talspråk använde hjärnområden som är kopplade till språk mer än döva vid multiplikation, och det fanns inga bevis för att döva använder områden som har med spatiala relationer att göra mer än hörande.

Josefine Andin, biträdande professor i funktionsnedsättning och samhälle, Linköpings universitet
Åsa Elwér, universitetslektor i pedagogik
Theres Ekblad, forskningsassistent och teckenspråkstolk

dt En teckenspråksversion av artikeln finns på dovastidning.se

Resultaten från aritmetikuppgifterna är publicerade i artikeln "Arithmetic in the signing brain: Differences and similarities in arithmetic processing between deaf signers and hearing non-signers" i tidskriften *Journal of Neuroscience Research* (Andin, J., Elwér, Å., and Mäki-

Torkko, E. (2023). "Arithmetic in the signing brain: Differences and similarities in arithmetic processing between deaf signers and hearing non-signers," *J. Neurosci. Res.*, 101, 172–195. doi:10.1002/jnr.25138).

Resultatet från geometriuppgifterna är inte publicerade än.

FAKTA: Att undersöka hjärnans aktivitet med magnetkamera

Vi använder stora delar av hela hjärnan nästan hela tiden, men när vi utför en viss uppgift så kommer olika områden att öka eller minska sin aktivitet. Det gör att blodflödet till de områdena ändras. Vi kan dra nytta av detta för att med en magnetkamera undersöka vilka delar av hjärnan som är aktiva vid olika uppgifter. Magnetkameran består av starka magneter som skapar ett starkt magnetfält.

Eftersom syrefattigt blod är mer magnetiskt än syrerikt blod kan vi se skillnad mellan områden som har tillflöde av nytt, syrerikt, blod och områden som har mer syrefattigt blod. Utifrån det kan vi dra slutsatser kring hur hjärnan arbetar.

Sommarkryss

		↓ BÖJA SIG SNABBT VATTEN- TRÄD	JOE MED MÅNGA COVERS	↓ METOD ATT FÖR- KLARA VARIABEL	RESIDENS I PARIS ↓ EMEDAN	HAND- LING FÖR EGEN VINNING	BOKKOD ↓	BLEK VAKT- MÅSTARE FÖRR	↓	VIKER SIG INTE
							ÖPPEN FÖR ELD MASSIV TRÄD			
					KLIAR PÅ HUDEN BÖRJAR BISATS					
			CALL TO ACTION STAR- FIGHTER			MUSIK- KLANG TIBET- STAD			TECKNADE UR- HUNDEN	
								SÄLJER EL HÖRS VID FARA		
		LED HOS GOETHE						FURST DRACUL ODLAS I DAMM		
					RIKTAD MOT TOPP				YTTERST VÄRDE- FULL	
		NORGE	HAR STORA SNOKAR I NYSTAN						BÄR- HJÄLP GÅR FRUSEN	
					STRÄVAR UPPÅT DALENS FYR					
		GROGGY	ALABAMA ANVÄNDS I WIND- SORSTOL			GOLF- KLUBB		BETYPDE BE- RÖMLIG I BETYG	SÄGS MED PYTTE SÅNGSPEL	
								GILLAR GOUDA ÖVER- DRIVA	KANTAK- LÄGGAS DARJEE- LING	
										HAR TOM HANKS I FORREST GUMP
		GÅR ATT TA MED		NERV- BESVÄR	TOME- LILLA MOTOR- KLUBB	KAN HÖGER VARA	ÄR VASA AV B-29:A MED GAY		START- ORD HÄRD- GUMMI	
									GÖR HONUNG SKIFTA I FÄRGER	
								GALEN VECKAT		
		PÅ BIL FRÅN BUDA- PEST		SÖDER- SYMBOL	ENKEL BOSTAD KATTLÄT			DAG- SEDEL		
				↓				TILL- TALAR MÅNGA BUMBLING	SEX I C-SKALA ↓	
							GÖR TJÄDERN HYLLA			
		PALLA- DIUM		STÅR PÅ LÄTTLÅST BOK		FÄLLA FÖR FÄR GRAM- KRAFT			DJURISK LÄT	
								LJUNG- VÄXT		
			ÄR VÄL FÄGEL- SKIT SOM TRÄFFAR							

Var med och lös sommarkrysset – du kan vinna en Muminmugg

Svaren ska skickas till Dövas Tidning, Rissneleden 138, 7 tr, 174 57 Sundbyberg

eller redaktionen@dovastidning.se (ta en bild på ditt korsord) senast

den 6 augusti. Krysset går också att lösa digitalt på vår webbplats. Bland de

rätta lösningarna lottas tre vinnare fram som får en Muminmugg var

(värde 299 kronor). Vinnarna meddelas på dovastidning.se under vecka 32.

NAMN: _____

ADRESS: _____

NYHET: Ännu enklare att få Dövas Tidning som pdf

Nu har vi gjort det ännu enklare för dig att beställa en digital version av Dövas Tidning (som pdf). Du kan gå in i Sveriges Dövas Riksförbunds medlemssystem, <https://medlem.sdr.org> och välja om du vill få Dövas Tidning på papper eller digitalt. Dubbelkolla att du har rätt e-postadress.

Du kan också enkelt välja att sluta ta emot pappers-tidningen eller pdf-tidningen genom att logga in i SDR:s medlemssystem. Tre fördelar med pdf-tidningen: du kan läsa var, när och hur du vill. Du får alltid pdf-tidningen på en bestämd dag och så gör du en insats för miljön.

Det här gäller SDR:s medlemmar. Om du enbart är prenumerant och vill ha Dövas Tidning som pdf, är du välkommen att mejla till medlem@sdrg.org. Uppge för- och efternamn och e-postadress (som du vill ha tidningen skickad till).

NYHET!

Bellman & Symfon®

Vibio 4.0 En riktig pratkvart

Nu släpper vi nästa generation **Vibio**, vår populära sängvibrator som du styr med mobilen.

Vibio är speciellt utvecklad för dig som har svårt att höra en traditionell väckarklocka och väcker dig med vibrationer i stället för ljud.

Nya Vibio är optimerad för surfplattor och erbjuder Dark Mode som är skonsammare för dina ögon. Dessutom stödjer den TalkBack/VoiceOver, ett praktiskt hjälpmedel för användare med nedsatt syn.

Så nu kan Vibio härma dina kommandon som en riktig goja.

bellman.com/vibio

Bluetooth

Hämta i
App Store

LADDANED PÅ
Google Play

Handla i SDR:s webbshop

Kylskåpsmagnet

Från våra populära posters. Här kan ni på kylskåpet skapa olika ord med budskap till de övriga i familjen!

259:-

Disktrasa

Med texten: Tillsammans torkar vi bort audism! Finns i grön och vit färg. Säljs i 1-, 2- och 5-pack.

1-p
39:-

2-p
49:-

5-p
129:-

Webbshopen har sommaruppehåll den 1 juli - 6 augusti. Beställningar som kommer in under perioden levereras från och med vecka 33. Trevlig sommar!

Teckenkort

111 teckenkort till barn eller dig som vill lära teckenspråk. Teckenkortet består av bl.a. djur, leksaker och färger samt bokstäver och siffror. Illustrationer: Mikael Öhlund.

FLYGPLAN

299:-

Se fler produkter i vår webbshop: handla.sdr.org. Alla priser är inklusive frakt!

Välkommen att följa vårt instagramkonto @sdrhandla

Stöd Sveriges Dövas Riksförbund och vårt arbete för ett samhälle där teckenspråk är självklart!

SDR
SVERIGES DÖVAS
RIKSFÖRBUND

Fina EUD-dagar med kunskap och gemenskap

SDR välkomnade EUD och deras medlemsländers delegater till Stockholm och Sverige den 24 till 27 maj. SDR arrangerade också, i samarbete med EUD, det viktiga seminariet Deaf Rights to Community Support (på svenska Dövas rättigheter till samhällsstöd).

Dövrörelsen i EU samlades i Stockholm för workshops, seminarium och General Assembly.

Sverige är ordförande i Europeiska unionens råd mellan den 1 januari och 30 juni 2023, vilket också innebär att turen för ett värdskap för European Union of the Deaf, EUD, nu gick över till Sverige och SDR. Dagarna inleddes med workshops om EUD:s projekt, bland annat EASIER och SignON.

SDR:s seminarium på fredagen bestod av sex olika föreläsningar och inleddes med ett öppningsanförande av EUD:s ordförande Sofia Isari och SDR:s förbundsordförande Åsa Henningsson. Maija Koivisto som är doktorand på Helsingfors universitet föreläste kring ett historiskt perspektiv om hur eugenik har påverkat döva i Finland fram till idag. SDR:s styrelseledamot Romel Belcher lyfte vikten av att alla ska känna sig välkomna och inkluderade i dövrörelsen och utgick från SDR:s likabehandlingsarbete. Nationell kvinnojour och stöd på teckenspråk (NKJT) presenterade sin verksamhet genom Mia Modig, verksamhetschef. Två arvsfondsprojekt var även på plats: Äkta Man? som bedrivs av organisationerna RFSU Stockholm, Riksteatern Crea, Svenska Dövidrottsförbundet och Sveriges Dövas Ungdomsförbund genom projektmedarbetaren Elias Tebibel samt SDR:s projekt Syssna på mig med Sara Schöldt,

projektledare och Anna Racki, projektmedarbetare. Region Skåne med leg. hälso- och sjukvårdskuratorerna Nadia Saleh och Pernilla Gynnerstedt föreläste om minoritetsstress hos vuxna teckenspråkiga döva. Seminariet täckte flera ämnen och kunskaper som är viktiga att sprida i den europeiska dövrörelsen. Under kvällen besöktes Riksteatern Crea som lyfte vikten av kulturpolitik och berättade om sin verksamhet. Det blev en guidad rundvisning och besöket avslutades med föreställningen Power.

EUD:s General Assembly, som motsvarar deras årsmöte, genomfördes på lördagen. Förutom årsredovisning för föregående år och verksamhets- och budgetplan för 2023 behandlades också ett antal motioner från medlemsländerna. Här aktualiserades frågor om bland annat nationella teckenspråk kontra minoritetsspråk, personlig assistans för döva, döva barns rättigheter, dövfågeln samt uppförandekod vid diskriminerande beteenden.

På kvällen blev det en avslutningsmiddag på hotellet och stand-up med Florian Tirnovan från FlowTV. Det blev mycket skratt och en bra avslutning på mycket uppskattade och väl genomförda EUD-dagar!

■ TOLKTJÄNSTEN

Tillsammans med HRF och FSDB ordnades ett riksdagsseminarium om tolktjänsten den 25 maj, efter en inbjudan av Karin Sundin (S) och Malin Danielsson (L). Representeranter från alla partier deltog och var överens om att en förändring kring tolktjänsten behövs. Ett möte har även skett med socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall och arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson. Arbetet för en moderniserad tolktjänst fortsätter!

■ FÖRSLAG STOPPADES

Psykiatriska mottagningen för döva, hörselskadade och dövblinda på Sahlgrenska Universitetssjukhuset i Göteborg skulle läggas eller skäras ner enligt ett förslag till Västra Götalandsregionen. Förslaget utgick från att verksamheten i stället skulle utföra konsultativa tjänster i hörande mottagningar och verksamheter. Tillsammans med Västra Götalands Dövas Länsförbund protesterade vi och lyckades stoppa beslutet! I stället ska verksamheten flyttas.

■ SDR I ALMEDALEN

SDR kommer att delta i Almedalsveckan på Gotland den 27 juni till 1 juli genom förbundsordförande Åsa Henningsson, styrelseledamot Lea Strandberg samt Elias Tebibel, Bittan Martinell och Jenny Ek från förbundskansliet. Frågor som kommer att lyftas i vårt påverkansarbete och nätverkande är bland annat dövkompetens, nationellt kunskapscenter för dövfrågor, public service och döva nyanlända. Följ oss och vårt arbete på våra sociala medier!

Detta betonade förbundsordförande Åsa Henningsson vid inledningen av det europeiska seminariet "Deaf Rights to Community Support" den 26 maj i Stockholm, som arrangerades i samarbete med EUD.

Ingen ska lämnas utanför!

På gång:

- **26/6-2/7** Familjeläger i samarbete med Västerviks folkhögskola
- **27/6-1/7** SDR deltar i Almedalen, Gotland
- **11-15/7** SDR deltar på WFD:s världskongress
- **25/8-1/9** Förbundsstyrelsen och kansliet är i Alicante för kick-off och verksamhetsplanering
- **7-8/9** Förbundsstyrelsen har styrelsemöte
- **14/9** Förbundsstyrelsen har sammanträde i Malmö
- **15-17/9** Ombudskonferens och utställning på Dövas Dag, Malmö
- **18-24/9** Internationella dövveckan
- **23/9** Internationella teckenspråksdagen

■ NYTT FRÅN KANSLIET

Lisa Åström har sedan 2018 varit intressepolitisk strateg på förbundet. Hon slutade hos oss den 31 maj. Vi vill rikta ett stort tack till henne, för hennes viktiga insatser och önska lycka till framöver!

I slutet av augusti kommer förbunds-kansliet tillsammans med styrelsen att åka på fortbildningsresa till Alicante. Här kommer vi att ha en gemensam kick-off och fördjupa oss i vårt intressepolitiska arbete samt verksamhetsutveckling.

■ ROMEL HAR AVGÅTT

Styrelseledamoten Romel Belcher har lämnat sitt uppdrag den 29 maj 2023. Hans beslut grundas på att han numera bor utomlands och vill satsa helhjärtat på sitt företag. Ett av hans sista uppdrag var att föreläsa under SDR:s europeiska seminarium den 26 maj. Under sitt engagemang i styrelsen, sedan kongressen 2021, har han bland annat bidragit med viktiga kunskaper i mångfaldsarbete. Ett stort tack till Romel för hans fina insatser i förbundet!

■ FÖRBUNDSMÖTE 16-18/6

Vid tidningens utgivning har SDR genomfört förbunds möte den 16 till 18 juni på Västerviks folkhögskola i Leksand. I samband med förbunds mötet genomfördes också en extra kongress och fyllnadsval, då Magnus Ryttervik och Romel Belcher avgått. Valberedningens förslag på fyllnadsval var Christina Eriksson, Göteborg och Laith Fathulla, Malmö.

Är du nyfiken hur det gick? Besök oss på våra sociala medier för att ta reda på det!

Lea Strandberg tycker...

Nyss hemkommen från årets Dövpsykiatridagar i Malmö så är jag orolig över hur Sverige tänker kring jämlik vård för döva. I Sverige finns fyra psykiatriska mottagningar för döva; i Lund, Göteborg, Stockholm samt Örebro. Dock har vi de senaste åren känt av en långsam avveckling och vi befäras att några av mottagningarna kommer att försvinna helt.

Men varför ska döva ha en egen mottagning? Kan döva inte få vård via hörande mottagningar och använda tolk? För att tillgängliggöra och säkerställa en patientsäker vård är det centralt att vårdgivaren samt vårdinrättningen har god kunskap i språk, tolkning och kultur. Forskning

visar att vård och behandling som ges på patientens första språk ger bättre resultat och på så sätt blir det en vinst för individen samt samhället.

Vårdgivare inom den "hörande" vården, konstaterade under tidigt 80-tal, att döva inte fick rätt bedömning eller behandling för sina besvär. Det vore dumt och patientosäkert att avveckla de mottagningar som finns. Här har SDR samt andra intresseorganisationer en viktig roll att spela – Protestera & agera!

Text: Lea Strandberg, styrelseledamot

■ FÖRELÄSNINGAR & WORKSHOPPAR

Arbetet inom projektet Syssna på mig fortloper. Under våren har vi besökt två dövföreningar, Gotlands Dövas Förening och Göteborgs Dövas Förening, där vi genomfört en workshop med temat "Psykisk hälsa". Nu till hösten kommer vi till Dalarnas Dövas Förening, Dövas Förening i Örebro, Uppsala Läns Dövas Förening och Stockholms Dövas Förening. Syftet med workshop är att deltagarna ska kunna få mer kunskap vad psykisk hälsa är och vad som påverkar ens mående (samt vad man kan göra). Håll utkik efter information om när vi kommer till din stad!

Projektet har även medverkat i Teckenspråksforum den 22 maj i Örebro där temat var "Teckenspråkigas livssituation och utanförskapets konsekvenser". Förbundsordförande Åsa Henningsson och projektmedarbetare Anna Racki föreläste om "En jämlik vård och god psykisk hälsa bland döva". Under SDR:s europeiska seminarium den 26 maj har projektet också föreläst och berättat om vårt arbete för deltagare från Europa.

I augusti har projektet varit verksamt i ett år. Det är därför nu dags att sammanställa och göra en rapport om projektets första år. Vi kommer även att vara på plats under Dövas Dag i Malmö - vi ses där!

Rekrytering av personer, som ska berätta om sin psykiska ohälsa, pågår. Vi har fått in intresseanmälningar från några som vill ställa upp som berättare, vi behöver flera berättare så tveka inte att höra av dig om du är intresserad! Vill du ställa upp som berättare eller har du funderingar om projektet? Kontakta gärna oss på syssnapamig@sdr.org

Projektet Syssna på mig har genomfört två workshoppar under våren och fyra sker under hösten.

■ INFORMATION FRÅN DIGIDÖV

Vår årsrapport för projektet DigiDöv har fått godkänt och kvarstående medel är beviljat för omDispositionering. Nu kan vi bland annat producera ännu fler instruktionsfilmer. Dessa hittar du på vår webbplats som har adressen digidov.sdr.org – inte www.digidov.se som vi tidigare nämnt.

På vår Facebook sida hittar du information och kontaktvägar, särskilt för äldre döva i Göteborg, Örebro och Stockholm. Behovet av vår verksamhet är stort och vi behöver därför bli fler DigiDöv-guiden. Vi blir glada om ni hjälper till att sprida information om oss och vår verksamhet till äldre döva som kan tänkas vilja träffa en DigiDöv-guide. Ett tips är att ladda ner och skriva ut vårt informationsblad från vår webbplats.

E-post: digidov@sdr.org & SMS: 073-072 89 73

NYTT!

Informationsmaterial om SDR, våra föreningar och vårt arbete, både digitalt och tryckt.

Kika på www.sdr.org

SDR är med på Dövas Dag i Malmö den 15-17 september. Hoppas vi ses!

Ett bra bemötande av äldre synskadade

Jag har precis bytt glasögon för sjätte gången och är medveten om att jag blir äldre och synen kommer att försämrast allt eftersom. Detta har gjort att jag börjat tänka mer och mer på hur synskadade har det och hur deras vardagsliv ser ut. Jag tror att man många gånger har svårt att klara sig helt själv. Och det måste vara en chockerande upplevelse att få beskedet av en läkare att man drabbats av tex ögonsjukdomen RP. Det finns nog mycket sorg i en sådan diagnos.

Att acceptera en ögonsjukdom tar tid och det naturliga är nog att hålla det för sig själv och inte berätta det för vänner och bekanta. Det finns mycket skam i diagnoser. Jag har träffat några personer som lever med synskada och frågat dem om vilka svårigheter som de möter i sin vardag. I den här artikeln kan ni läsa om svaren och jag tycker att det är viktigt att vi får förståelse för hur andra har det så att vi tillsammans kan hjälpa åt.

När en synskadad person kommer till dövas förening ser hen kanske inte vem som är där så därför kan hen ha en ledsagare med sig. Då tänker kanske vi som ser dessa två komma tillsammans att de har varandra och klarar sig själva. Men så är det inte! När du ser att personen anländer kan du gå fram och säga hej och presentera dig. Då vet hen att du är där och det kommer att kännas fint.

Belysningen i lokalen kan bli problematisk. Som synskadad är man ibland ljuskänslig och det är då bra om du går fram och stämmer av med personen om ljuset känns bra.

Inlägg på teckenspråk som delas på tex Facebook framförs ibland av personer som har både ljusa och blommiga kläder vilket gör det svårt att se för en person med synskada. Här kan du hjälpa till genom att tänka vad du har på dig när du filmar och lägger in ett inlägg.

Det är inte lätt att få färdtjänst och ibland kan man få stå och vänta på att bilen ska komma. Då blir man så klart orolig och som synskadad är det svårt att ringa eller skicka sms och fråga var bilen är. En sådan här situation är otroligt frustrerande och energikrävande. SDP ska arbeta vidare gällande tillgänglighet via SMS:s i kontakt med färdtjänst och sjukresor.

Synskadade döva har ett eget förbund, FSDB, som brukar ordna med olika aktiviteter men personerna som jag pratat med vill hellre komma till dövas förening. Om man som döv mist synen senare i livet så vill man gärna vara en del av dövas förening eftersom man känner många döva och gärna vill fortsätta umgås.

Så för att vi alla ska kunna få fina stunder tillsammans så måste vi börja försöka förstå varandra bättre.

Inga-Britt Andersson, ekonomiansvarig

SDP önskar er en fin sommar

■ NY STYRELSE PÅ SDPF.SE

Nyligen har vi haft förbundsstämma i Linköping 7-9 juni. Vill du veta vilken den nya styrelsen är så kan du gå in på SDP:s hemsida, www.sdpf.se.

Äntligen har SDP fått pengar som ska användas till att anordna Seniorläger för ofrivillig ensamhet på Västankvicks folkhögskola i augusti. Det är första gången som SDP arrangerar ett sådant läger. 19 deltagare är anmälda. SDP önskar deltagarna en trevlig vecka.

Slutligen vill SDP önska er alla en trevlig sommar! *Marianne Wallentin, ordförande*

■ TIPS OM VITA ARKIVET

En dag ska vi alla lämna jordelivet. Det är något som man inte tänker på när man är ung och har många år framför sig. Men så kommer den dagen när någon anhörig avlider och efterlevande inte vet hur den avlidne vill ha det eller har planerat.

Kanske finns det något papper eller ett testamente skrivet som kan vara till hjälp, men det är inte alltid så. Då kan det vara bra att känna till något som heter Vita Arkivet, ett dokument som man kan hämta hos begravningsbyrån. Man kan också ladda ner från nätet.

På blanketten finns det möjlighet att skriva egna önskemål om hur man vill bli begravd. Det finns många bra och enkla frågor som t.ex. om vem som ska ha ansvaret för att ordna begravningen och hur ceremonin ska gå till, om man vill bli begravd i en kyrkogård eller i en minneslund, val av kista eller urna. Kistans färg, blommor, musik och hur dödsannonser ska se ut. Det finns många val och önskemål man kan göra.

Vita Arkivet är helt kostnadsfritt. Den ifyllda blanketten förvaras som ett viktigt papper, antingen i en pärm hemma eller

hos någon anhörig. Man kan också logga in på Vita Arkivet med hjälp av Bank-ID där man fyller i vartefter och dokumenten förvaras. När dagen kommer ser Vita Arkivet till att dokumentet kommer fram till närmaste anhörig.

Piakerstin Silverdal, ledamot

**SVERIGES DÖVAS
PENSIONÄRSFÖRBUND**

Ordförande: Marianne Wallentin
marianne.wallentin@icloud.com

Ekonomiansvarig: Inga-Britt Andersson
ingabrittandersson073@gmail.com

Vice ordförande: Jan Magnström
Kommer med i nästa nummer.

Sekreterare: Bittan Martinell
Kommer med i nästa nummer.

Ledamot: Ove Wallster
Kommer med i nästa nummer.

sdpf.se

En gång Västanvik, alltid Västanvik!

Ungdomsklubbskonferens på Västanviks fhs i Leksand.

Jag var på Västanviks folkhögskola nyligen på ungdomsklubbskonferens. Det var längesen jag besökte skolan men kände mig hemma direkt. Det dök upp många olika minnen.

Jag minns när jag gick i grundskolan så tyckte jag att Västanviks folkhögskola var en konstig skola. Mindes att jag sa att "jag aldrig skulle vilja gå där eftersom den ligger i en byhåla", speciellt när man kommer från en storstad som Stockholm.

Efter att jag tog studenten i Örebro visste jag inte vad jag ville göra men en dag kom det reklam om ett volontärprogram där man fick göra en utlandspraktik. På Västanviks folkhögskola. I byhålan! Jag var tveksam till om jag skulle ansöka eftersom allt det här låg utanför min komfortzon även om jag hade flyttat till Örebro p.g.a. gymnasiet. Det var inte samma sak eftersom jag hade redan vetat och mentalt förberett mig på, i några år, att en dag kommer jag att flytta till Örebro. Den utbildningen handlade om några månader framåt men jag kände ändå att jag ville göra något nytt så jag ansökte.

Några månader senare flyttade jag dit och bodde på internatet Kruthgården. Det var inte samma sak som kollektivboende i gymnasiet eftersom man var tvungen att anpassa sig efter andra, till exempel när man vill laga middag och vi var 12 personer som delade på köket. Jag måste våga umgås med andra som bor där och fick även lära känna andra än mina egna klasskamrater. Det fanns ofta någon som satt ute i ett gemensamt utrymme så man kunde komma ut för att socialisera om man kände för det. Vi

hittade på olika aktiviteter som filmkvällar, tacokvällar eller åkte och tittade på hockey. Till sist ville jag nästan inte vara ensam.

Västanviks folkhögskola är som ett litet dövsamhälle där det är nära till allt, skolan, boendet, idrottshallen och matsalen. Alla kunde mer eller mindre teckenspråk och man kunde prata obehindrat med varandra. Jag kände att jag utvecklades på något sätt och har tagit lärdomar med mig ända till idag.

Jag är glad att jag har gått på Västanvik eftersom de har lyxen att ha internatboende. Nu kan jag inte tänka mig att gå på en folkhögskola som inte har något internat. Om man vill förändra något personligen så måste man våga gå ur sin komfortzon, det kan vara en liten sak eller en stor sak. Det avgör man själv. Jag tycker att alla ska ta möjligheten och chansen att gå på Västanviks folkhögskola. Jag tycker att det är synd att många väljer bort Västanvik trots dess otroliga historia.

Jag har inte ångrat en enda sekund att jag började studera där! En gång VV, alltid VV!

Hanna Pettersson, ledamot SDUF

På gång:

- 8/6 NUFT:s representationsmöte
- 8/6 BOUJT firar 6-årsjubileum på kontoret i Rissne
- 16-18/6 SDR:s förbunds möte
- 21/6-25/8 Sommarlägersperiod
- 9-16/7 WFDY:s kongress i Sydkorea
- 1-31/7 BOUJT:s jourverksamhet har stängt
- 17-20/8 EUDY:s kongress i Lissabon
- 25-27/8 Styrelsemöte i Stockholm
- 1-3/9 BOUJT:s bemötandebildning och fortbildning

**SVERIGES DÖVAS
UNGDOMSFÖRBUND**

Rissneleden 138, 7 tr.
174 57 Sundbyberg

kansli@sduf.se

Förbundsordförande: Julia Grahm
julia.grahn@sduf.se

Skype: tidsbokning via mejl

Twitter: @sduf1966

Facebook: sduf

Instagram: @sduf1966

Stöd oss: Sduf bg 5759-5647

Swish: 123 218 1477

sduf.se

sommar hälsning

SDUF önskar alla en fin och härlig sommar

Följ SDUF:s instagram för sommarlägers äventyr.

■ NY MEDARBETARE I BOUJT

BOUJT har fått en ny medarbetare, Maria Rudin, som arbetar som verksamhetsutvecklare t.o.m. september. Hon jobbar dels med jourverksamheten tillsammans med Jonna, dels med att söka bidrag samt analysera, utvärdera och förbättra verksamheten. Välkommen Maria!

■ VAD TYCKER DU?

BOUJT vill bli ännu bättre! Det är viktigt för oss att få veta hur ni upplever oss. Det kan ni göra genom att svara på våra enkäter eller kontakta oss. Den första enkäten riktar sig till barn och ungdomar mellan 6-21 år som kontaktat oss via video- eller textchatt eller frågelådan. När man har chattat färdigt eller skickat in en fråga till frågelådan, dyker det automatiskt upp ett frågeformulär som består av sex korta frågor om hur ni upplever det stöd som ni fått. Frågorna finns på både svenska och teckenspråk.

Vi blir glada om ni vill ta er lite tid på att svara på frågorna. Stort tack till er som redan svarat. Den andra enkätundersökningen är för våra volontärer tillika syssnare. Med den vill vi samla in deras erfarenheter och upplevelser av jourverksamheten.

Alla andra är välkomna att skicka era tankar, kommentarer eller synpunkter. Skriv eller teckna gärna till info@boujt.se!

Trevlig sommar och ta hand om er!

VÅRA ÖPPETTIDER I SOMMAR:

Måndagar och torsdagar
18:30-20:30

Jouren har sommarstängt mellan
1 juli - 31 juli.

På BOUJT hemsidan och sociala medier
finns mer information om vilka jurer
man kan vända sig till under den tiden

BOUJT är stängt.

Örebro slott. Foto: Shutterstock

■ ÅRSMÖTE I ÖREBRO

Örebros Dövas Ungdomsklubb (ÖDU) hade årsmöte den 16 maj. Ordförande blev Viggo Hellöre. Ledamöter är Niclas Mauritzson, Noah Rangsjö, Filippa Hellöre, Matti Wiktorsson, Monika Bokszy och Farihyo Abdulaziz. Extern kassör är Jonny Dufvenberg.

■ UF VILJAN

8 maj har Hanna Jönsson haft ett digitalt samtal med UF Viljans ordförande Ann-Lee. Ann-Lee berättade att de fick tre nya personer till UF Viljans styrelse. De deltog i UKK och tycker föreningsarbete är roligt, samt ser fram emot förbundsstämman.

■ UKK I LEKSAND 5-7 MAJ

Styrelsen och ungdomsklubbarna deltog i vår ungdomsklubbkonferens, det blev en lyckad helg! Vi hade en inspirationsföreläsning om volontärarbete av Julia Gezelius, och Carina Högberg föreläste om att bli den första döva rektorn samt om hur döva kan lyckas på arbetsmarknaden. Under workshopen lyfte vi rollen som kassör, att det ofta är en vit man som har den rollen. Vi lyfte att fler ska våga ta rollen som kassör. SDUF hoppas att fler i ungdomsklubbarna blev inspirerade till att våga bli kassörer. SDUF ser fram mot att träffa alla ungdomsklubbarna igen under förbundsstämman som sker i Lund den 17-19 november.

Även skavanker kan räddas och förskönas

Jag satte mig i soffan för att påbörja denna krönikan, först klottrade jag fram några teman men inget kändes bra eller kul. Jag var väldigt ofokuserad, det var obekvämt i soffan och jag försökte sitta mig till rätta men inget funkade. Vår fina soffa införskaffade vi ganska nyligen, en riktig fin soffa men med för mycket stoppning så den kändes ganska hård. Vi alla har suttit i den och försökt ha mysigt men varje gång var det hårt, obekvämt och trångt. Så vi började fundera på att inte behålla den och skaffa en annan men det framkallade märkliga känslor, vi tycker inte om att byta möbler och grejer hursomhelst för det är ju inte alls så bra för miljön. Soffan är ju väldigt fin, i precis vår stil men ack så obekväm.

Det var en omöjlighet för mig att jobba när jag fått något att tänka på, ett problem vill jag helst lösa på en gång. Min sambo (ja jag har en sambo nu och jag är inte längre ensam döv i Storuman) och jag började istället tänka på vad vi kan göra så den blir skön att sitta i, vi öppnade dynorna och tittade efter vad det är för stoppning i. Vi beslöt att vi kan ta bort en del så vi gjorde det, jag plockade bort en del av stoppningen och under tiden dök det upp tankar på ett tema och vad jag skulle skriva om. Det blev två bra saker utifrån situationen, soffan är skönare och jag vet vad jag ska skriva om.

Nu ligger dottern i den förbättrade soffan och spelar ett spel på sin surfplatta, hon säger att soffan är mycket skönare nu och jag kan återgå och börja på krönikan.

Det finns en bok som heter Skavank, skriven av Isabelle McAllister, tankegången i boken är precis som jag tänkt innan den gavs ut. För mig är det en självklarhet men inte alltid lätt alla gånger då normen i samhället är annorlunda. Går nånting sönder, släng den. Är något fult, obekvämt eller har fel färg, gör dig av med det. Hemma hos mig slängs inget i onödan, är den trasig så kan den med största säkerhet lagas, är den ful kan man försköna den med kreativitet. Likt boken anser jag att samhället bör ändra tänkesättet ifråga om material och resurser, att vi bör ta tillvara på de som redan finns, de befintliga material och det är roligare på det sättet!

Att skapa något eget, man blir stolt över det man gjort själv. Jag har gjort det i många år, sen jag var liten och varje gång jag gör något nytt som jag inte gjort tidigare är det alltid nervöst att göra fel men det gör inget om det blir fel, man lär sig. Ju fler gånger man gjort en grej så blir man bättre på det. Jag har sytt kuddfodral och de blev inte så bra men det är bara jag som vet om det. Felet syns oftast inte, man ser bara framsidan av fodralet som är fint och baksidan ser förjävlig ut. Nästa gång jag gör ett fodral så blir det bättre för då har jag lärt mig.

Även i mitt arbete, jag lagar andras kläder och grejer, flera gånger har det kommit in grejer som jag inte jobbat med tidigare och då brukar jag titta på grejen och granska hur jag kan laga den på bästa sätt. Det kan ta dagar eller veckor tills jag vågar mig på den och då har jag tänkt ut ordenligt hur jag ska göra.

Varje gång har det gått förvånansvärt bra, jag har lagat bilstolar, hockeymålvaktsbenskydd, transportbur för husdjur och mycket mera.

Jag älskar att återbruka, mest gillar jag att ge gamla grejer nya användningsområden och att ge gamla hantverk nytt liv. Det finns otroligt mycket kulturarv i vårt land som ratas idag, tex väggbonader som våra far- och mormödrar har broderat och svarvade trägrejer som gubbarna svarvat fram. De kan man göra mycket av och de får fortsätta leva. Då känner jag att jag har räddat dessa ting och vår kultur. Då tänker jag att det verkligen är onödigt att köpa nytt när det redan finns så himla mycket fint. Alltid känns det roligt att jag har vågat.

Theresa Rönnholm

En teckenspråksversion av krönikan finns på dovastidning.se

SÖKES: Översättare av Bibeln på svenskt teckenspråk

Svenska Bibelsällskapet ska översätta flera av Bibelns böcker till svenskt teckenspråk och söker därför översättare för uppdraget.

Information om offertförfarande och omfattning ges av projektassistent Annalena Norrman.

Skicka intresseanmälan senast 30 juni 2023 till:
annalena.norrman@bibeln.se

BIBEL
SÄLLSKAPET

Svenska Bibelsällskapetets målsättning är att göra Bibeln översatt, känd, spridd och använd. Vi är en ekumenisk organisation och kyrkornas plattform för bibelarbete i Sverige. Tillsammans med cirka 150 bibelsällskap verksamma i över 200 länder och regioner arbetar vi för att Bibeln ska finnas på språk som människor förstår och för att alla människor ska ha en egen bibel.

bibelsallskapet.se bibeln.se 018-18 63 30 info@bibeln.se

Månadslotten

Ditt stöd till synskadade och döva

Ett lotteri från och för:

Synskadades
Riksförbund

GÅVA:

ICA
Presentkort
400 kr

Köp 2 Månadslotten — du får 400 kr hos ICA

Erbjudandets totala värde: 700 kr — du betalar 300 kr*

Vad skulle du göra om
du vann 5.000.000 kr
på SUPER-dragningen?

*15 kr tillkommer i fakturaavgift

Stödlinjen

för spelare och anhöriga
Telefon 020-81 91 00

Överskottet från Månadslotten — SDR:s och SRF:s gemensamma lotteri — hjälper till att förbättra dövas och synskadades livssituation och möjligheter. Senast blev överskottet från Månadslotten och Månadslotten Plus till Sveriges Dövas Riksförbund **4.480.114 kronor!**

• ANVÄND SVARSKORTET • QR-KOD • RING 08-4000 0229 • www.manadslotten.se/dovasica •

SVARSKORT — stötta synskadade och döva!

JA TACK! Jag beställer 2 Månadslotten för 150 kr/st*, med dragningar varje dag och får, ca 5 veckor efter mina betalda Månadslotten, ICA presentkort 400 kr utan extra kostnad. Jag får mina Månadslotten i en bekväm tillsvidareprenumeration direkt hem i brevlådan. Jag betalar 150* kronor per lott och månad med inbetalningskortet som medföljer utskicket (*15 kr tillkommer i fakturaavgift om jag inte betalar med Autogiro eller e-faktura). Prenumerationen har ingen bindningstid och jag väljer själv när jag vill avsluta min möjlighet till miljonvinster genom att kontakta kundservice.

2023MAICA

Namn: _____

Adress: _____

Postnr./Ort: _____

E-post: _____

Telefon/Mobil: _____

QR-kod för
beställning

Frankeras ej
Mottagaren betalar
portot

Månadslotten

SVARSPOST
20685775
162 20 Vällingby

Erbjudandet gäller nya kunder, en gång per person, längst till 2023-09-30 och dig som är fyllda 18 år och bor i Sverige. Din gåva får du cirka 5 veckor efter att din betalning registrerats. Vi kommer att lagra de personuppgifter du lämnar här och kan även komma att komplettera dessa i efterhand för att kunna fullgöra våra kundåtaganden, leva upp till lagar och regler, samt för marknadsföring. Ideella Spel AB, SDR och SRF är personuppgiftsansvariga och hanterar alla personuppgifter enligt dataskyddsförordningen (GDPR). Mer om detta, fullständiga och allmänna villkor samt licenstid och vinstplan kan du läsa om på www.manadslotten.se/villkor. Vinstandel 44,58% och vinsttäthet 1 på 4,30. Förmånstagare är Sveriges Dövas Riksförbund & Synskadades Riksförbund. Spelar du för mycket? Läs om spelansvar på manadslotten.se/spelansvar. Månadslotten står under Spelinspektionens tillsyn.

2 0 3 0 1 3 9 2

GLAD SOMMAR

ÖNSKAR STAB!

ADAM

AMANDA

ANETTE

ANNA

BLENDÅ

CAMILLA

CAMILLA

CATHARINA

CISILIA

ELLIOT

EMMA

IDA

JENNI

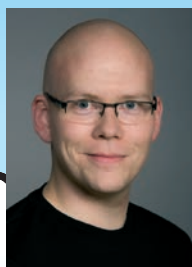
JENNY

JESSICA

JOHANNA

JONAS

KATARINA

LENA

LINNÉA

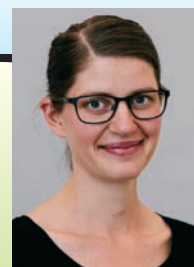
LINNÉA

LISA

LISBET

MAJA

MIO

NIKLAS

PRISCILLA

SANNA

SOFIA

TATIANA

AB Stockholmstolkarna STAB

Tel 08-658 39 00

SMS: 073-912 29 28

E-post: info@stockholmstolkarna.se

www.stockholmstolkarna.se